Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 198 (9029) | 1959 оной августын 22, суббото | Сэн 20 мүнгэн

БОРЬЁОГОЙ СОВХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР БҮХЫ ТАРЯАГАА АМЯАРЛАН ХУРЯАЕ, АГРЕГАДУУДЫЕ БҮЛЭГ БҮЛЭГӨӨРНЬ АШАГЛАЯ!

Иннокентий Жарников баһал шалгарна

Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Иван Васильевич Агафонов амяарлан хуряалга хэхэ «С-6» комбайнаар үдэр хахадай турша соо 45 гектар таряа хадаба. Энэнь нүхэр Агафоновой түрүүшын үдэрэй амжалта юм. Иван Васильевичын жэшээгээр ажаллаһан тус колхозой механизаторнууд хэдэхэн үдэр соо 500 гаран гектар таряа хадаба. Механизатор Георгий Туманов тусхай түхеэрэлгэтэй «Сталинец-6» комбайнаар унаһан таряа һайн шанартайгаар хуряана.

Гадна «Путь к коммунизму» колхозой суута механизатор Иннокентий Жарниковай хүтэлбэрилдэг бүлэг агрегадууд хоёр үдэрэй турша соо 220 гектар хадаба. Өөрөө Иннокентий Жарников августын 16-най үдэр 10 гектар таряа хадаха аад, 39 гектар хадажа, даалгабаряа 3,5-һаа үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой Иван Шодоровой хүтэлбэрилдэг бүлэг агрегат нэгэ үдэр соо 111 гектар таряа баал болгожо унагаагаа. Энэ бүлэгтэ ородог навесной жаткын машинист Владимир Хлебников үдэртөө 16 гектар таряа хадаха даалгабаритай аад, 30—36 гектар хадана.

С. Таханов.

Түрүү аргаар хуряахань

Яруунада орооһо таряан эрхим һайнаар ургаа юм. Колхозуудай үргэн нэлэнхы таряалангай дундуур ябахада, үндэр, үдхэнөөр ургаһан шэниисын, бусад хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса эдеэгээ хүсэшөөд долгилжо байнхай.

Аймагай колхозууд тарилгынгаа талмайн 80 процентые түрүү аргаар, урда жэлнүүдэйхиһээ богонихон болзорто, шанартайгаар амяарлан хуряажа абаха зорилго табяа. Мүн агрегадуудые бүлэглүүлэн, хэды хэдыгээр ябуулха, хоёр жатка холбожо, хуряалгада түрүү арга хэрэглэгдэхэ байна.

Яруунада түрүүлжэ «Рассвет», «Путь социализма», «Дружба» колхозууд таряагаа түүбэрилэн амяарлан хуряажа эхилбэ. Жэшээнь, «Рассвет» колхозой дүршэлтэй механизатор, комбайнер Батомунко Санжиев болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахаар шиидэбэ.

— Түрэл партимнай үргэн дэлгэр оронойнгоо һалбаран хүгжэхын тула саг үргэлжэ эсэшэ сусашагүйгөөр анхарал табижа байдаг. Ноябрь-декабрьда зарлагдаха Пленум энээниие тодорхойгоор гэршэлнэ. Би таряа хуряалгада эрхимээр ябажа, халаанайнгаа даалгабари нэгэ хахад дахин дүүргэхэб,—гэжэ Батомунко Санжиев мэдүүлээ. Тиигээд аймагайнгаа бүхы комбайнернуудые социалистическэ мүрысөөндэ уряа. Энэ комбайнер хоёр подборщиктой, һолоомо бухалладаг түхеэрэлгэтэй комбайнда хүдэлхэ байна.

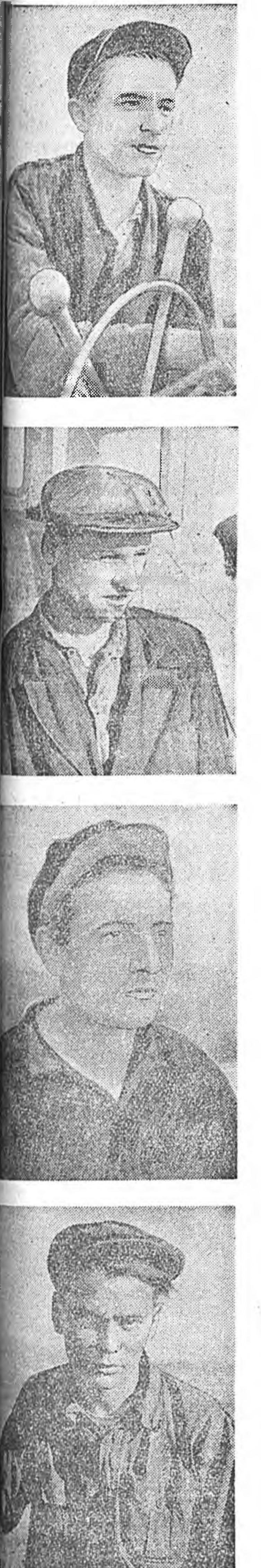
Зүгөөр «Путь социализма» колхоз августын 15-һаа хуряалгаяа эхилһэн нэрэтэй аад, зарим жаткануудай хүсэд бэлдэглээгүй байһан дээрэһээ 19 болотор биратай юумэ хээгүй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа хэмжээ абаха аабза гэжэ найдахаар.

Ц. Дымбрылов.

«Ургаса хуряалгаяа эмхитэйгээр, оролдосотойгоор ябуулая!»

ҮДЭРТӨӨ ЖАТКА БҮХЭНӨӨР 2—3 НОРМО ДҮҮРГЭХЭБДИ!

БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН БҮХЫ МЕХАНИЗАТОРНУУДТА БОРЬЁОГОЙ ҮҮЛТЭРТЭ ХОНИНОЙ СОВХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ХАНДАҺАН БЭШЭГ

Зураг дээрэ (дээрэһээ доошо): Борьёогой совхозой эрхим механизатор П. А. Ахминеев хоёр жаткые холбожо, үдэр бүри 40—50 гектар хадана; лафетнэ жаткын машинист А. А. Метелкин үдэр бүри 2—3 нормо дүүргэнэ; түрүү механизатор, лафетнэ жаткын машинист В. Т. Аронин бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгаржа, механизаторнуудай дунда хүндэтэй болонхой; олон жэлдэ механизатораар хүдэлжэ байһан Н. М. Покацкий хуряалга дээрэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Колхоз болон совхозуудаймнай поли дээрэ мүнөө жэл хаа хаанагүй орооһо таряанай, хартаабхын, тэжээлэй болон бусад ургамалнуудай һайн ургаса эдеэшэбэ. Жэшээнь, манай совхоздо шэниисын гектар бүриһөө дунда зэргээр 13—15 центнер, хартаабхын—100 центнер, нэгэ жэлэй ногоон болон силоснэ ургамалнуудай гектар бүриһөө 120—150 центнер ургаса хүлеэгдэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ ургасаяа хуряаха хэрэгтэмнай олон бэрхэшээлнүүд тодоржо, саг үргэлжэ бороогой орожо байхада хуряалгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха аргагүйдэһэн байнабди. Манай совхоз амяарлан хуряалгаяа бүри августын 7-до эхилээ һэн. Тэрэ гэһээр 10 гаран үдэр үнгэрбэ. Тиин августын 18-най байдалаар оройдоол 1600 гектар орооһо таряан хадагдаад байнхай. Энэмнай тон бага гээшэ. Теэд энэ 10 хоногто хүсэд сэлмэг үдэр байгаагүй, нэгэшье үдэр дүүрэнээр хүдэлжэ шадаагүйбди. Тингэбэшье бороогой хоорондохи сагые дүүрэнээр хэрэглэжэ, хэдышье бэрхэшээлтэй байгаашье һаань, манай механизаторнууд трактор, машинануудаа шабарһаа татажа гаргажа байгаад ажаллаа. Жэшээнь, холбомол агрегадай машинист Петр Ахминеев һүүл тээшээ бороогойшье орожо байхада хүдэлмэреэ зогсоогоогүй. Энэ механизатор жаткынгаа полотное уһан соо бүхыдэнь норгоод, нэгэ жэгдээр татаһаниинь ямаршье шиигтэй сагта таряае хуряахада һаад болохогүй байба. Августын 18-най үдэр бороотойшье һаань, Петр Ахминеев хамта хүдэлдэг тракторист Юрий Каратаевтаяа хүсэд үдэр хүдэлөөшьегүй һаа, 26 гектар хадаһан байха юм. Мүн навесной жаткын машинист Николай Покацкий брезент полотногойнгоо орондо тэбхэр түмэр хадаад, модоор хэһэн транспортёр табижа үгөө. Энэнь ямаршье шиигтэй сагта хүдэлхэдэ хамаагүй байна.

Ургаса хуряалга дээрэ тодорһон бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэжэ, бидэнэр нилээд дүй дүршэлтэй болообди. Мүнөө үедэ хуряалгын агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаха болоод байһандаа этигэнэбди. Энэ жэлэйнгээ ургасые богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын, мүн болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын зорилгоор совхозой бүхы механизаторнууд үсэд шангаар ажаллажа байна. Тиимэһээ бидэнэр ургаса хуряалгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэжэ республикынгаа бүхы механизаторнуудта хандаад, өөһэдөө иимэ уялгануудые абанабди:

1. Орооһо таряанайнгаа үлээшэ 3620 гектарые хүдэлмэриин 7 үдэр соо хадажа дүүргэхэ гэхэ гү, али үдэр бүри 520 гектарһаа бага бэшэ хадаха. Энэмнай жатка бүхэндэ 26 гектар хүртэнэ. Тиимэ болохолоороо механизатор бүхэн үдэртөө хоёр нормо дүүргэхэ зорилго урдаа табяа.

Зарим механизаторнууд бүри ехэ уялгануудые абанхай. Жэшээнь, ЖР-4,9 маркын хоёр жатка холбоод ажаллажа байһан Петр Ахминеев хамта хүдэлдэг тракторист Юрий Каратаевтаяа суг үдэртөө 50 гектарһаа доошо бэшэ хадаха гэжэ шиидээ. Лафетнэ жаткын машинист Александр Метелкин, Владимир Арокин, Леонид Абрамов, Иван Афанасьев, Константин Брянский гэгшэд хамта хүдэлдэг трактористнуудтаяа суг үдэртөө 35—40 гектар хадаха гэһэн уялга абаа.

Иимэ үрэ дүнгүүдые туйлахын тула бидэнэр нэн түрүүн бүхы агрегадуудаа хэды хэдыгээрнь хамта хүдэлгэнэбди. Совхоздомнай хуряалгын агрегадууд гурбан бүлэг боложо хүдэлнэ. Нэгэ поли дээрэ 6—7 жатка хүдэлдэг. Хуряалгын агрегадуудые иигэжэ бүлэг бүлэгөөрнь ябуулжа хүдэлгэхэдэ техническэ туһаламжа хүргэхэдэ, агрегадуудые саг соонь түлишөөр, тоһодолгын хэрэгсэлнүүдээр, уһаар хангахада зохид, мүн хүнүүдые халуун эдеэгээр хангахада тааруу һайн байха юм. Энэ аргаар хүдэлхэдөө механизаторнууд бэе бэедээ туһалха, дүршэл багатай машинист болон комбайнернуудтаа заажа үгэхэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэдэ, хэһэн ажалыень шалгахадашье зохид һайн байна бшуу.

Баалнуудые суглуулан сохиходоо бага саг гаргахын тула шадаал һаа, холбомол жаткануудые олоор хэрэглэхые хүсэнэбди. Эдэ үдэрнүүдтэ холбомол долоон агрегадтай болохобди. Бороогой урда тээ хадагдаһан баалнуудаа түргөөр хатаажа абахын тула лафетнэ жаткада подборщик тааруулжа тэндээ ябуулха гэжэ хэлсээбди.

Хуряалга гээшэмнай тон яаралтай үе гэжэ мэдээжэ. Хуряалгын нэгэ үдэр жэл тэжээдэг гэжэ арад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй. Тиимэһээ бидэнэр хүдэлмэреэ үглөөнэй 5—6 часта эхилээд, һүни орой болотор хүдэлдэгбди. Үдын болон үдэшын эдеэ поли дээрэмнай асаржа үгэдэг.

Хэбтэшэһэн таряаешье хуряахаяа зобоногүйбди. Юуб гэхэдэ, тэрэниие һаадгүйгөөр хуряаха мэдээжэ элдэб түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэнэбди.

2. Хуряагдаха бүхы 5 мянга шахуу гектар таряагаа 8—10 үдэрэй туршада суглуулан сохихо гэхэ гү, али үдэртөө 500—600 гектарһаа бага бэшэ таряа хуряаха уялга абаабди. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, комбайнер бүхэн үдэртөө дунда зэргээр 18—20 гектар хуряаха болоно. Манай дүй дүршэлтэй машинистнууд (өөһэдөө комбайнернууд) Петр Ахминеев, Леонид Абрамов, Александр Метелкин, Владимир Арокин гэгшэд хамта хүдэлдэг трактористнуудтаяа 10 үдэр соо 300—400 гектар таряа суглуулан сохихо гэжэ шиидэнхэй.

Комбайнуудые бүлэг бүлэгөөрнь ябуулжа, зариманданьхоёр подборщик тодхожо хүдэлгэхэдэ орооһо таряае һаадгүйгөөр зөөжэ абаха, автомашинануудые хүсэдөөр ашаглахада зохид байха байна. Байгша ондо бүхы дээрэнь амяарлан хуряалга хэрэглэһэнэй ашаар орооһо таряагаа тоог дээрэ оруулангүй, комбайнһаа сэхэ бэлэдхэлэй пунктда зөөхэ, үрэһэнэй таряае складта сэхэ зөөхэ аргатай болохобди.

Поли дээрэхи һолоомые саг соонь хуряажа абаха хэрэгтэ анхарал ехээр табинабди. Энэ жэлдэ һолоомоёо баал хуряажа ябаха үедөө суглуулха зорилго табигдаа. Тиимэһээ «Сельское хозяйство» газетэдэ толилогдоһондо адляар комбайнуудтаа хоёр тросстой нагшуурга хэжэ үгөөд, баал хуряажа ябаха зуураа һолоомые полиин захада татажа гаргахабди.

Ургаса хуряалгые богони болзорто үнгэргэһэнэй ашаар совхознай эрхим шанартай, һайн сортын үрэһөөр хүсэд хангагдаха, гүрэндэ таряа тушааха уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ, адуу малаа таряа талханай зүйлөөр хангаха аргатай болохо байна.

Ургаса хуряалгатай хамта бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри багаханшье һуладхагдангүйгөөр ябуулагдаха юм. Совхозоймнай хүдэлмэришэд байгша ондо хоёр жэлдэ хүрэхөөр силос даража абаха зорилго табяа. Мүнөө жэл 19 мянган тонноһоо бага бэшэ силос даража абахын тула силос хуряаха 7 комбайн, 37 автомашина таһалгаряагүй хүдэлжэ байнхай.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Ордента республикын бүхы механизаторнууд манай жэшээгээр ажаллажа, ургаса хуряалгые ямаршье сагта ябуулхые, хуряалгын агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, ургаса хуряалгаяа саг болзортонь, гээлтэгүйгөөр үнгэргэжэ, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээд, 1960 оной тарилгада хэрэглэгдэхэ эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаажа абахыетнай бидэнэр уряалнабди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашаданьхүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтая.

Тингэжэ долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулая.

Совхозой механизаторнуудай даалгабаряар уялгада гар табигшад:

лафетнэ жаткын машинистнууд, (комбайнернууд):	Трактористнууд:
В. Т. Арокин,	Ю. И. Каратаев,
Л. И. Абрамов,	В. А. Протасов,
П. А. Ахминеев,	В. И. Русин,
И. С. Афанасьев,	И. И. Кочелев,
А. А. Метелкин,	В. Т. Тугаринов.
В. И. Побоков.	

Эршэ хүсэеэ зангиданхай

Зэдэдэ таряа хуряалга эхилһээр хэды хонобо. Аймагай олохон колхозууд ургаса хуряалгадаа жэгдэрэн орожо байна. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм», «Октябрь» колхозуудта 100 гаран гектарай таряа хаданхай. «Октябрь» колхоздо 500 гаран гектар шэниисэ, хабарай хара таряан амяарлан хуряагдахаар болоо. Тиимэһээ колхозой 1-дэхи, 2-дохи комплексно бригадануудта 3 лафетнэ жатка хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Жаткын машинистнууд Степан Хохлов, Павел Гаськов, Василий Иванов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Колхозой механизаторнууд лафетнэ жатка бүхэнөө сүүдхын 20 часай турша соо хүдэлгэжэ, 25—30 гектар таряа хадаха, 20 гектарай баал суглуулха гэһэн уялгатайгаар ажаллана.

С. Табдаев.

Коммунистын звено түрүүлнэ

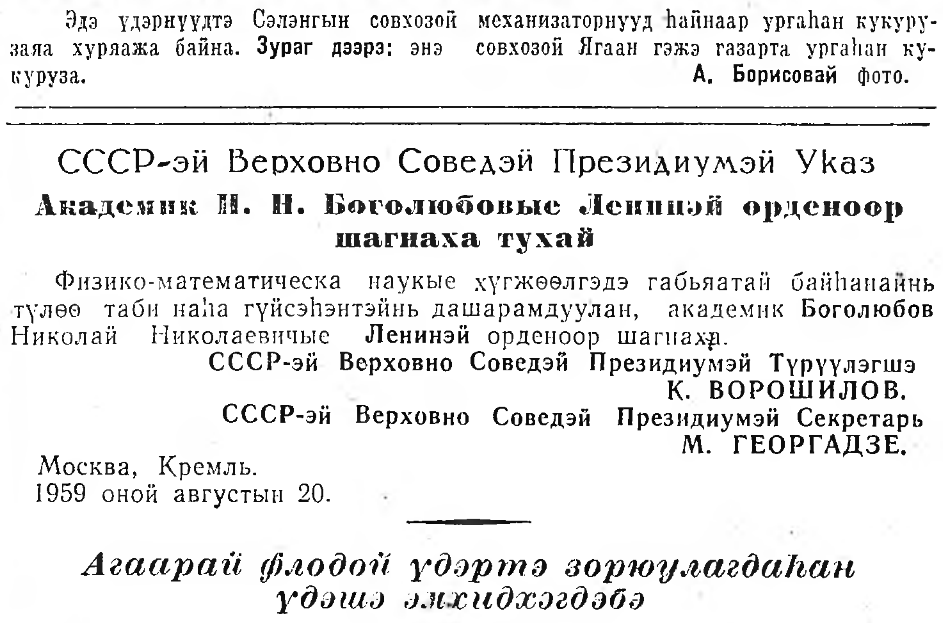
Үбһэшэдэй 9 звенотой Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид байгша ондо 4800 тонно силос дарахын, 1400 тонно үбһэ бэлдэхын тула эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллана. Тиихэтэйгээ хамта артелиин гэшүүд Кударын «Путь к коммунизму» колхозойхидой үүсхэлээр малдаа жэл хахад хүрэхэ тэжээл бэлдэхын түлөө оролдожо байгаа юм.

Тэжээл бэлдэжэ байгшад мүнөө өөһэд хоорондоо мүрысэн ажаллана. Энэ мүрысөөндэ 68 наһатай коммунист Доржи Жапович Эрдынеевэй хүтэлбэрилдэг 21 гэшүүнтэй звено түрүүлжэ ябанхай. Тус звеногойхид Нуга гэжэ сабшалангай гектар бүриһөө 13—15 центнер үбһэ хуряана. Энэ сабшалан дээрэ нёдондо жэл оройдоол 25 центнер шэгнүүритэй нэгэ һүри сомогдоһон юм. Харин мүнөө 10 гулдагар сомоо һүрилэнхэй. Эндэһээ үшөө 300 центнер һайн шанартай үбһэ хуряахабди гэжэ нүхэр Эрдынеев мэдүүлнэ.

Звеногой гар хажууршад: С. Базарова, Д. Баторова, С. Бадмаева, Х. Санжиева болон бусад эрхимээр ажаллажа, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Гар хажууршадһаа сомоо һүрилэгшэд Л. Базаров, Н. Баторов, бухал шэрэгшэд Гена Бамбаров, Саша Хандажапов болон бусад хожомдоногүй.

Иигэжэ социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн ажаллажа байһан тус звеногойхид тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө колхоз соогоо эгээн урид дүүргэхын түлөө хүдэлмэриингөө эршые улам бүри шангадхана.

В. Бадашкеев.

Эдэ үдэрнүүдтэ Сэлэнгын совхозой механизаторнууд һайнаар ургаһан кукурузаяа хуряажа байна. **Зураг дээрэ:** энэ совхозой Ягаан гэжэ газарта ургаһан кукуруза.

А. Борисовай фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Академик Н. Н. Боголюбовые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Физико-математическа наукые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө таби наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, академик **Боголюбов** Николай Николаевичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1959 оной августын 20.

Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаһан үдэшэ эмхидхэгдэбэ

Манай Эхэ оронойажалшад СССР-эй Агаарай флодой үдэрые августын 23-да тэмдэглэхэ байна. Энэ бүгэдэ арадай һайндэртэ зорюулагдаһан ехэ үдэшэ августын 20-до политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар бүхэсоюзна обществын центральна лектори соо болоо.

Алдаршаһан авиационно частьнуудай дайшалхы тугуудые барижа ерэһэн, сэрэгшэдые суглараһшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Эдэ тугууд тухай, Эсэгэ оронойхамгаалгын агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ тэдэнэй ябажа гараһан алдарта замууд тухай Советскэ Армиин центральна музейн түлөөлэгшэ Н. Д. Арсенин хөөрэжэ үгэһэн байна.

Эсэгэ оронойавиациин түүхэ тухай, советскэ летчигуудай олоороо баатаршалга гаргаһан тухай, манай авиаторнуудай туйлаһан һүүлшын элитэ ехэ амжалтанууд тухай авиациин генерал-лейтенант С. Н. Ромазанов хэлээ.

Хэдэ хэдэн һонин баатаршалганууд тухай Советскэ Союзай Герой майор М. И. Сачков, Советскэ Союзай Герой спортын габьяата мастер М. П. Чечнева, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн авиациин генерал-майор А. И. Колдунов, ородой униинэй летчик, СССР-эй габьяата пилот-авиатор Б. И. Россинский болон бусад хөөрэжэ үгөө. Тэдэниие суглараһшад халуунаар угтаһан байна.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо

Республикын бүхы механизаторнуудта Борьёогой совхозой механизаторнуудай хандаһан бэшэг тухай

Энэ жэлэй байгаалиин таагүй байдалда ургаса хуряалгые богони болзорто, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ хэрэгэй айхабтар ехэ удхашанартай байһые хараадаа абажа, КПСС-эй обкомой бюро иигэжэ тогтообо:

1. Орооһо таряа хадалгые долоон үдэртэ дүүргэжэ, таряае 8—10 үдэртэ суглуулан сохихо гэһэн уялга абаад, республикын бүхы механизаторнуудта зорюулжа Борьёогой үүлтэртэ хониной совхозой механизаторнуудай хандаһан бэшэгые дэмжэхэ.

2. Борьёогой совхозой механизаторнуудай энэ бэшэгые колхоз болон совхозуудай бүхы механизаторнуудай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэхые КПСС-эй райкомуудые уялгалха.

Эдэнэй жэшээгээр механизатор бүхэнэй үдэртөө 2—3 нормо дүүргэжэ, ургаса хуряалгые богони болзорто, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Партийна ажабайдал

ХИНАН ШАЛГАХА КОМИССИИН ХҮДЭЛМЭРИДЭХИ ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

Үйлэдбэриин захиргаанай ажал-ябуулгые хинан шалгаха комиссинуудые партийна организацинуудай дэргэдэ байгуулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые ПВЗ-гэй бүхы коммунистнууд сэхээр һайшаан дэмжэһэн байна.

Заводой захиргаанай ажал-ябуулга хинан шалгажа байха 4 комисси парткомой дэргэдэ эмхидхэгдээ. Мүн 21 цехэй партийна эхин организацинуудай дэргэдэ 42 комисси тогтоогдобо. Эдэ комиссинуудай гэшүүд болгогдожо эдэбхитэй, ажалай дүршэлтэй, шадамар бэрхэ 200 гаран коммунистнууд һунгагдаа.

Эдэ комиссинуудай зариманиинь түрүүшын алхам хэжэ эхилбэ.

Гүрэнэй түсэбэй хэр дүүргэгдэжэ байһые шалгахын тула газкарбидай цехын партийна эхин организациин дэргэдэ байгуулагдаһан комисси (түрүүлэгшэнь тус цехын слесарь С. Тайман) зөөри хэрэгсэл химгадаха, продукци үйлэдбэрилхэ асуудалаар хүсэхэ оролдолго һайнаар гаргажа байна.

Энэ цехын үйлэдбэрилэн гаргадаг, газаар гагналха, химическэ промышленностьда хэрэглэгдэдэг шухала зүйл—карбид-кальци сагдары тусхай түмэр банка соо хэгдэжэ хадагалагдадагайһаа шалтагаалан түмэр, шорой тоһон болодог байгаа. «Ширпотреб» гэдэг цехынь карбид-кальци һабалха тусхай түмэр банкануудые хүсэд хүрэхөөр дархалха ёһотой аад, тон үсөөнөөр гаргажа, дуталдуулдаг байһан юм. Тиигээд газо-карбидай цехын гаргадаг хэдэн тонно продукци гутадаг байгаа.

Жэшээлхэдэ, августын 1-һээ 12 хүрэтэр гаргагдаһан карбид-кальци һабалха 850 түмэр банкын хэрэгтэй байхадань, «Ширпотреб» цех мини 467 банка хэжэ үгөө. Тиигээд 12 үдэрэй туршада гаргагдаһан 110,1 тонно карбидай 72,6 тоннонь һабалагдаад, 37,5 тонно һабалагдангүй байһаар гутажа хаягдаа. Энээнһээ боложо тус завод 12—13 мянган түхэригэй гарзада оробо. Тэрэшэлэн цехын ажал хүдэлмэрие, гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые хойшо татажа, бэрхэшээл ушаруулна.

Цехын партийна эхин организациин дэргэдэхи комисси эдэ дутуу дундануудые дары усадхаха асуудал зүблөөн дээрээ зүбшэн хэлсэжэ, бүтээгдэн гаргагдаһан продукциин гутаһан шалтагаание, зэмэтэй хүнүүдые элирүүлээн, заводой парткомдо хэлсүүлхэ гэһэн байгаа.

Уданшьегүй (августын 14-дэ) энэ асуудал парткомой заседани дээрэ табигдаад, газ—карбидай цехтэ хэрэгтэй түмэр банкануудые хүсэд хүрэхөөр бүтээжэ үгэдэг байхыень «Ширпотреб» цехын начальник коммунист нүхэр Торгашевые, цехын парторганизациин секретарь нүхэр Карпуховые уялгалаа. Тэрээнһээ хойшо «Ширпотреб» цехын ажал хараа байса һайжаржа, карбидай түмэр банкануудые олоор бүтээн гаргадаг болобо. Газ-карбидай цех энээнэй урда тээ үдэрэй 15—20 түмэр банка абадаг байһан аад, һүүлэй үдэрнүүдтэ 150—160 банка абадаг болонхой.

Хинаха, шалгаха комиссиин гэшүүд ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ зорилгоор өөһэдынгөө газкарбидай цехын хуушарһан компрессорнэ станциие дары шэнэлхэ хэмжээ абажа байна.

Түмэр замаар ерэһэн платформые, вагонуудай ашаае саг болзор сооннь буулгангүй удаан барийһанай түлөө түмэр замайхида завод ехэ торгууль түлэдэг юм. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй түрүүшын хахад соо 500 мянган түхэригэй тиимэ яла түлэгдөө. Заводой транспортна цехын партийна эхин организациин дэргэдэ хинан шалгаха комисси байгуулагдаад, дурсагдаһан дутуунуудые зайсуулха хүдэлмэри ябуулжа байна. Тэдэнэр вагоной ашаае саг сооннь буулгаха тухай асуудал бэлдэжэ, нээмэл партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэнь.

Энэ мэтээр үйлэдбэриин захиргаанай ажал-ябуулгые хинан шалгаха комиссинууд түрүүшын алхамуудые хэжэ эхилбэ. Энэнь ехэ һайшаалтай!

Гэбшье ПВЗ-гэй цехүүдтэ һунгагдаһан комиссинуудай олонхинь мүнөө хүрэтэр хүдэлмэриингөө түсэбшье табяагүй, ажаллажа үшөө эхилээдүй байһаар.

Ц. Батуев.

Ленинград. «Русский дизель» гэжэ заводой партийна организаци захиргаанай ажал-ябуулгые хинаха эрхээ парторганизациин дүүргэхын тулада комисси байгуулаа. **Зураг дээрэ:** дизелиин хүсые бүри ехэ болгохо хүдэлмэриин ямараар хэгдэжэ байһые комиссиин гэшүүд зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Үнэтэ үүсхэлые дэмжэгшэд

Һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаа бариха

Бичурын аймагай үшөө нэгэ һаалишан оронойнгоо суута бүд нэхэгшэ Валентина Гагановагай жэшээгээр ажаллажа оробо. Энэмнай Бичурын совхозой һаалишан 19 наһатай Цыпилмаа Гомбожапова юм. Нүхэр Гомбожапова даажа байһан һүтэй үнеэдээ ондоо һаалишанда үгөөд, өөрөө бага һү үгэдэг үнеэдые тушаажа абаба.

—Теэд би гансаараа бэшэ, мүн намтай суг хүдэлжэ байһан совхозоймнай һаалишад Валентина Гагановагай үүсхэлые ехэтэ дэмжээ юм. Тиигэншьегүй яахабибди»—гэжэ Цыпилмаа Гомбожапова хэлээд, саашань үргэлжэлүүлнэ:—теэд бидэнэр Гагановагай үүсхэлые ямар аргаар, хайшан гээд дэмжэхээ хүсэд ойлгоогүй байгаабди. «Саашадаа һү һаалгаяа дээшэлүүлхэбди» гэхэдэмнай хооһон мэдүүлгэ болошохо байгаа. Харин бидэнэртэ аймагаймнай Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Анисия Комарова туһалаа. Нүхэр Комарова һүтэй үнеэдээ ондоо хүндэ үгөөд, өөрөө бага һү үгэдэг үнеэдые абаа бшуу. Би энээниень совхоз соогоо эгээн түрүүлэн дэмжэхэ гэжэ шиидээ һэм—гэбэ.

Цыпилмаа Гомбожаповатай суг ажалладаг һаалишад үнеэн бүриһөө 1200—1300 килограмм һү үнгэрһэн 7 һара соо һаагаа. Зүгөөр нэгэ һаалишаниинь үнеэн бүриһөөн 900 литр һү һаагаа юм. Тэрэнэй үнеэдые Цыпилмаа Гомбожапова абаад, 7 һара соо тус бүриһөөнь 1504 килограмм һү һааһан үнеэдээ тушаажа үгэбэ.

Цыпилмаа Гомбожапова һаалишан болоһоор үшөө жэлшье болоогүй юм. Харин энээхэн болзор соо тэрэ имагтал сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө туһаламжаар үгэһэн заабари, зүбшөөлыень тон зүбөөр хэрэглэһэнэйнгээ ашаар бэрхэ һаалишан болоо.

—Би сугтаа хүдэлдэг һаалишадаараа омогорхохол ёһороо омогорходогби,—гэжэ Цыпилмаа хэлэнэ.—Мүнөө бага һү үгэдэг үнеэдые тушаажа абаад, саашадаа амжалтатайгаар ажаллаха хэрэгтэм нүхэдэйнгөө нилээд ехэ туһа хүргэхэ байһандань найданаб. Мүн өөрөөшье мэргэжэл шадабаряа үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлхын түлөө эрид шангаар тэмсэхэб.

Мүнөө Цыпилмаа Гомбожапова тушаажа абаһан үнеэдээ имагтал мэргэжэлтэдэй заабариин ёһоор харууһалжа байна. Зүгөөр түрүүшын үдэрнүүдтэ үнеэдэйнь һүтэй боложо байһанинь балайшье мэдэгдэнэгүй. Теэд залуу һаалишан һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаа барижал шадаха байха. Энээндэнь лаб найдахаар. Юуб гэхэдэ, Цыпилмаа Гомбожапова анхан һаалишан болоходоо тиимэл һү багатай үнеэдые тушаажа абаад, хэдыхэн һара соо совхозойнгоо түрүү һаалишадай нэгэн болоо ха юм.

М. Иванов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыпилма Гомбожапова
Д. Дамбаевай зураг.

Мархайн аша Тарxайһаа

Бичурын совхозой парткомой секретарь нүхэр Абидуевта

«Бурят Үнэн» газетын 1959 оной майн 31-нэй номерто хэблэгдэһэн «Сэнхир хүхэ «Волгын» тооһон соогуур» гэжэ фельетон дотор Базарон Эрдэниин харанхы муухай хэрэгүүд тухай тодорхойгоор хэлэгдэһэн байгаа.

Тэрэ гэһээр гурба һара шахуу болохоёо байна. Теэд Бичурын совхозой партком, тэрэнэй секретарь нүхэр Абидуев яахадаа мүнөө хүрэтэр «шэхэ дүлии, нюдэ балай» һууна гээшэбтэ? Хэблэлэй шүүмжэлэлдэ иимэ хайша хэрэгээр, албан хойрог ёһоор хандахадаа зүб гээшэ аалта? Фельетониие буруу гэжэ һанаа һаа, буруу гэһэн һанамжаяашье дуулгахаяа яанабта.

Базарон юунэй түлөө зэмэтэйб, яахадаа зэмээ заатагүй амасаха ёһотойб гэһэн асуудал фельетон соо сэхэ табигдаһан байха. Гүрэнэй зөөрие өөрынгөө улаан гараар гоходожо абаагүй гэһэн шалтаг дурдаад, Базарониие үмөөрхэ һанаатай һаа, рабкоопой түрүүлэгшэ байхадаа гансахан жэлэй туршада аяар 108.710 түхэриг гүрэнэй зөөри үриһэн, үбэршэлһэнэйнь түлөө Базарондо баясхалан хүргэхэ һанаатай гүт?

Гүрэнэй зөөри үригшэдтэй эрид шангаар тэмсэхэ, хэһэн хэрэгэйнгээ түлөө хүнүүдэй даадаг харюусалгые дээшэлүүлхэ, ажалай болон гүрэнэй журам шангадхаха асуудалай илангаяа хурсаар табигдажа байхада, иимэ ехэ гэм хэһэнэйнгөө түлөө хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой Базарон партиин гэшүүн байжа шадаха гү, нүхэр Абидуев?

Эдэ бүхы асуудалнууд тушаа КПСС-эй Бичурын айком юун гэжэ бододог юм ааб — а каково мнение Бичурского райкома КПСС по всем этим вопросам?

Мархайн аша Тархай.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэн гүт?

Дээрээ ортохонь

Мэнэ мэнэ сентябриин 1 ерэжэ, һургуулиин һурагшад үргэн һаруул классуудай үүдэ татахань.

Зунайнгаа амаралтын үедэ ажалай дүй дүршэлтэй болохын тула һурагшад тусхай бригадануудта ажаллаба. Энэнь ехэл һайшаалтай.

Зэдын аймагай совхоз, колхозуудай фермэнүүд дээгүүр энэ зундаа нилээд олон һурагшад хүдэлөө. Жэшээнь, Дээдэ Үшөөтэйн долоон жэлэй һургуулиин 5—7-дохи классууд Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо, Джида станциин дэргэдэхи долоон жэлэй һургуулиин һурагшад «Коммунизм» колхозой үбһэ хуряалгын бригадануудта, малай фермэнүүдтэ хүдэлжэ, ехэхэн туһа хүргөө, ажалай дүй дүршэлшье олоо.

Тиигэбэшье зунай амаралтын үедэ һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд үшөөл хүсэд һайнаар эмхидхэгдэжэ шадагдаагүй гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй һүүлдэ Петропавловкын дунда һургуулиинхид (директорнь нүхэр А. Д. Батуев) үйлэдбэриин бригада эмхидхээд, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь М. П. Кавелин) хүдэлхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Һургуулиин директор нүхэр Батуев колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин хоёрой хоорондоо һурагшадай ажалай түлөөһэн тухай асуудалаар үгэсэ ойлголсоогүй дээрэһээ һурагшадай бригада удааншье хүдэлэнгүй, тарашаһан юм. Гансашье түлөөһэнһөө болоогүй, мүн ажалайшье талаар үгэсэ ойлголсоогүй байшоо. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр М. П. Кавелин иигэжэ мэдүүлнэ: «Һурагшадайнгаа үйлэдбэриин бригадын гэшүүдтэ нэгэ хэдэн тугал харууһалуулыт гэхэдэмни,манай һурагшадай бригадынхид тугал хараха гэһэн зорилготой бэшэ, тиимэһээ хараха аргамнай үгы» гэжэ нүхэр Батуев харюусаа һэн гэнэ. Эндэ гансаханшье һургуули зэмэтэй гэхын аргагүй. Һурагшадые хаһа саг соонь, шадаха шадаха ажалдань табиха асуудал колхозой правлениин зүгһөө мүн лэ удаанаар шиидхэгдэдэг байгаа. Колхозой правлени һургуулиин директор хоёрой үгэсэ һайнаар ойлголсоод, һурагшадай үйлэдбэриин бригадын бүхэли зундаа хэхэ ажалай түсэб табяад байгаа һаань, Петропавловкын дунда һургуулиин һурагшадай үйлэдбэриин бригада нилээд ехэ юумэ хэхэ һэн гэжэ һанамаар. Энэ алдуугаа хожом дабтахагүйн тула колхозуудай правленинүүд, һургуулинуудай дирекцинүүд ажалай тусхай түсэб эртээнһээ табиха зэргэтэй.

Зэдын аймаг дотор һуралсалай шэнэ жэлдэ хэр бэлдэгдэжэ байһыень тобшохоноор хараад үзэе.

Түбхын түрүүндэ аймагай һургуулинуудай түлеэгээ хэр бэлдэжэ, корпусуудаа ямараар заһабарилжа байһан тухайдань хэлэхэ шухала. Арадай гэгээрэлэй таһагай хараалһанай ёһоор, 4718 кубометр түлеэн бэлдэгдэжэ, һуралсалай жэлэй эхилтэр һургуулинуудай газаа оруулагдаха ёһотой аад, 3948 кубометр түлеэн бэлдэгдээд, 3108 кубометрынь шэрэгдээ. Борьёогой совхозой дэргэдэхи долоон жэлэй һургуули (директорнь нүхэр Митхипов), Георгиевскэ долоон жэлэй һургуули (директорнь нүхэ... пова), Борьёогой эхин ...ли (даагшань нүхэр Са... гэгшэд һуралсалай жэлдэ ... бэлдээ. Эдэ һургуулинуудта ... жэл соо хүрэхэ түлеэн бэлд... газаань асарагданхай. К... дынь бултадаа заһабарилга...

Гэхэ зуура Дэрэстэйн дун... гуули (директорнь Б. Д. ... нов), Дээдэ Үшөөтэйн доло... лэй һургуули (директорнь ... Мункуев), Гэгээтын эхин һ... (даагшань В. Б. Гомбожапо... шэд һуралсалай шэнэ жэл... лэдхэлые унжагайруулһаар.

— Заһабарилгада һомол... мүнгэнэй хаһа саг соогоо ... дээрэһээ зарим һургууль... заһабарилга ехэл удаараа... жэлэй заһабарилгада 169 ... түхэриг һомологдоһон аад, ... һүүл багаар 97 мянган түх... үгтөө. Тиимэһээ һургуули... заһабарилгын хэрэг нөө... Һургуулинуудта хаһа саг ... мүнгэ зөөри табиха хэрэгтэ... гай финансын таһагые ... Л. Д. Борхонов ямаршье а... хандуулаагүй. Хэрбээ а... һургуулинуудта хаһа соо мү... бяа һаань, заһабарилгын х... ри нилээд урагшаа дабшаһ... ха һэн»,—гэжэ аймагай ара... гээрэлэй таһагые даагша ... Мансарунов хөөрэнэ.

Энэ жэлдэ республикы... гээрэлэй министерствоһээ ... аймагта 25 багшанар ерэхэ... тэй аад, мүнөө оройдоо 7 хү... байна. Шэнэ багшанарые а... эльгээжэ түбхинүүлхэ хэрэг... гээрэлэй министерство анх... эртээнһээ табиха зэргэтэй ...

Мүн һурагшадай үзэхэ н... илангаяа бурят хэлэнэй ... гүүд аймаг дотор хомор ... Петропавловка тосхондохи ... магазинай наймаалагша Г. ... сельская иигэжэ мэдүүлнэ:

— Аймагтамнай ном худ... нүүдэл автолавка бии. Һура... жэлэй эхилхэһээ түрүүн бүх... гуулинуудаа номоор хангаж... даха байгаабди, теэд хэрэгт... муүд Улан-Удэһээ эльгээгд... 2-хи, 3-хи классла үзэхэ «Т... хэлэн», 6—7 классуудта үз... рят хэлэнэй грамматика, ... риин учебник, 2—3 классуу... шэлгын тетрадь гэхэ мэтэ ... шье хүрэтэр эльгээгдээгүй... һаар.

Һуралсалай шэнэ жэлэй з... арба хүрэхэгүй хоног үлэб... үе соо Зэдын аймагай арад... гээрэлэй, худалдаа наймаан... дэлмэрилэгшэд бүхы дута... зайсуулха зэргэтэй.

«Бурят Үнэн» газетын ...
бригадын гэшүүд: **С. Т...**
«Джидинский колхозник» ...
хүдэлмэр...
Г. Ильин, КПСС-эй ...
айкомой хүдэлмэр...
Ч. Дариб...
манай тусха...

Соёл культурые саашадань хүгжөөхын түлөө

ГУРБАН ЖЭЛЭИ СОЕЛОИ ДОБТОЛГЫН ЗАРИМ ДҮҮНГҮҮД

Манай республика дотор соёлой добтолгын соносхогдоһонһоо хойшо жэлһээ үлүү саг үнгэрбэ. Энээнэй уг зорилго юун байгааб гэхэдэ, ажалшадай соёл гэгээрэлые дээшэлүүлхэ гэһэн юм. Эгээл иимэһээ энэ үүсхэлые хаа хаанагүй халуунаар дэмжээ. Республикын олонинтэ колхознигууд, бүхы ажалшад соёл культурые улам хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ эхилһэн, политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри һайжарһан, элүүр энхэ байдалай түлөө тэмсэл улам шангадаһан байна. Энээнтэй хамта манай республикын бүхы нютагуудта соёл культурын эмхи зургаануудай барилга үргэнөөр ябуулагдажа эхилһэн юм. Жэлэй турша соо аймагуудай центрнүүдтэ, колхоз, совхозуудта соёл культурын зуу гаран эмхи зургаанууд баригдаа, тэрэнэй тоодо 7 Культурын байшан, 45 клуб, 30 гаран культбаза, 11 библиотекэ бодхоогдоо.

Илангаяа Кударын аймагай ажалшад ехэ юумэ хэһэн байна. Богонихон саг соо энэ аймагта 8 томо культбаза баригдаа. Культбаза бүхэниинь клубтай, улаан булантай, нийтын столовотой, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, мүн байрын таһагуудтай. Энээнэй ашаар ажалшадай дунда ябуулагдадаг ойлгуулламжын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри нилээд һайжараа.

Кударын аймагай бүхы культбазануудта уран һайханай наада табидаг кружогууд хүдэлжэ байдаг, асуудалда харюу үгэхэ үдэшэнүүд, малшадай үдэр үнгэргэгдэдэг, кино хододоо харуулагдадаг заншалтай. Үбэлдөөшье, зундаашье һаалишадай бал үнгэргэгдэдэг болонхой. Һаалишадай шэнэ жэлэй бал аймагай центртэ, зунайхинь—Сүхэ голой үзэсхэлэн һайхан газарта үнгэргэгдэдэг байна. Иимэ балда хабаадаха эрхэ олохын түлөө ехэ мүрысөөн дэлгэрдэг юм. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлдэг, һүн ехээр һаагдадаг байна.

Кударынхид ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэдээ тэрэнээ һонин болгохын тулада элдэб арга хэрэглэнэ. Нэгэтэ Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай культбазада юумэ оёгшо-модистка нүхэр Санжицыреновае урһан байгаа. Энэ мэргэжэлтэ хэдэ хэдэн платиин фасон асараад, эсхэжэ, оёжо һураха тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

Тэрэшэлэн нэгэ һаалишанай гэртэ малшад сугларaaд, стол тойрожо һуугаад, ажал хүдэлмэри тухайгаа үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг байна.

Аймагайнгаа һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ кударынхид ехэ һаналаа табидаг. Жэлэй туршада 150 гаран гэр, хүүгэдэй хэдэн ясли, садуud баригдаа. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаһуудалай хэрэгсэл бүтээдэг комбинат баригдажа, ашаглалгада оруулагдахаяа байна. Энэ комбинадта хубсаһа, гутал оёдог мастерскойнууд, фотографи, парикмахерска байха. Һүүлээрнь юумэ угаадаг газар бии болгогдохо юм.

Эдэ бүгэдынь түлөө КПСС-эй обкомой бюро хоёр удаа—нёдондо жэлэй 4-дэхи кварталай, энэ жэлэй 1-дэхи кварталай дүнгүүдээр тус аймагта дамжуулгын Улаан туг барюулһан юм.

Мүн бэшэшье аймагуудта һайшаалтай олон юумэн хэгдэжэ байдаг. Байгша оной 2-дохи кварталай дүнгөөр дамжуулгын Улаан туг Курумканай аймагта барюулагдаһан байна. Энэ жэлдэ курумканайхид 275 байрын гэр, 18 бани, 6 клуб, 10 культбаза, 2 стадион, колхознигуудай амаралтын 2 байшан, нарайлалгын гэр, амбулатори гэхэ мэтые олоор бодхоогоо юм. Аймагай, колхозуудай центрнүүд, мал ажалай томо фермэнүүд, тарян ажалай бригаданууд бултадаа зайн галтай, радиотой болоо. Мүн томо һуурин газарнууд телефонтой болонхой.

Һуурин газарнуудаа болбосон түхэлтэй болгохо үдэр аймаг дотор четверг бүхэндэ соносхогдоно. Энэ үдэр аймагай ажалшад бултадаа тус хүдэлмэридэ хабаадажа ажал үйлэдбэреэ, гэр байраяа ариг сэбэр, гурим журамтай болгодог юм.

Соёл культурын хүдэлмэрие удха түгэлдэр болгохын тулада эндэ ехэ оролдолго гаргагдадаг байна. Хүдөөгэй клуб бүхэндэ саг үргэлжын агитбригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Соёл культурын эмхи зургаануудта шадамар бэрхэ хүнүүдые табиһанай ашаар клубуудай хүдэлмэри һайжарһан байна. Клубуудта дунда тусхай эрдэмтэй хүнүүд хүдэлнэ.

Колхознигой бүлэ бүриин ажабайдал хубилжа байна. Энэ жэлдэ колхознигой бүлэ бүхэн республикын, аймагай газетэнүүдые, тиихэдэ олонхинь центральна газетэ, журналнуудые захиһан байна. Уран зохёолой тусхай номуудһаа бүридэһэн библиотекэтэй айлнууд олон болобо.

Городууд болон городуудай районуудай дунда Улан-Удэ городой Железнодорожно район хоёрдохёо дамжуулгын Улаан туг абаба. Гурбан жэлэй соёлой добтолгоор хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд энэ районда амжалтатайгаар ябуулагдажа байнхай. Гэр байра бариха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй, 5516 дүрбэлжэн метр талмайтай. гэрнүүдые бариха аад, 7916 дүрбэлжэн метр гэр баригдаа юм. Һургуули, ясли, спортын 5 талмай, теплицэ баригдаа.

Энэ районой ажалшад нийтын гурим эбдэгшэдтэй, хулигаантаха ябадалтай эдэбхитэйгээр тэмсэдэг болонхой. Мүнөө жэлэй түрүүшын хахад соо энэ райондо хамта дээрээ 1800 лекци, элидхэл хэгдэһэн байна. Районой соёл культурын эмхи зургаанууд элдэбын темээр үдэшэнүүдые үнгэргэдэг, аман үгын журнал гаргадаг, экономикын асуудалаар конференци үнгэргэдэг юм. Олон газарта культурын университет хүдэлнэ.

Мүн энээнтэй хамта гурбан жэлэй соёлой добтолгоор бии байһан дутагдалнууд тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Иволгын аймагта 7 культбаза баригдахаар хараалагдаһан аад, оройдоо нэгэн баригдаа. Мүн бэшэшье барилга бодхоогдохо ёһотой аад, мүртэй юумэн хэгдэбэгүй. Энэ аймагта барилгын материал багаар бэлдэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэнһөө боложо соёл культурын гуламтануудай барилга таһалдалда орохо туйлдаа хүрөөд байна.

Тус аймагта соёл культурын эмхи зургаанууд хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байдаг. Жэшээнь, аймагай олон клубуудта бүхы хүдэлмэринь гансал кино, танцаар хизаарладаг юм. Лекци, элидхэл үсөөн уншагдана. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл мууса дэлгэрүүлэгдэнэ.

Тарбагатайн аймагта гурбан жэлэй соёлой добтолго мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Заиграйн аймагай колхозууд соёл культурын эмхи зургаануудые аали нобшоор барижа байнхай. Хорини, Хэжэнгын, Зэдын, Ахын аймагууд үнгэрхэдөө гурбан жэлэй соёлой добтолгын хоёрдохи кварталай дүнгүүдые гаргаагүй. Энэ шухала хэрэгтэ партиин айком, аймгүйсэдкомуудай хайша хэрэгээр хандадаг байһые энэ баримта гэршэлнэ бэшэ аал?

Партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд энэ хүдэлмэрие саг үргэлжэ анхаралдаа байлгаха ёһотой. Барилгын түрүү бригадануудай дүй дүршэлые бүхы аргаар дэмжэн дэлгэрүүлхэ шухала. Эрхим һайнаар ажалаа ябуулжа, хүн зондо хүндэтэй болоһон клубууд, библиотекэнүүдэй, уран һайханай кружогуудай дүршэлые дэлгэрүүлхэ шухала. Гурбан жэлэй соёлой добтолгодо республикын ажалшан бүхэнине хабаадуулха хэрэгтэй.

А. АЛЕКСАНДРОВ, М. ЛАБЫГИН.

Харгын хажуу талы... барижа ябаһаар...

Закаменай аймаг доторхи... һүүлэй үедэ заһабарилагд... Зарим харгыгаар (жэшээлхэ... нага, Сагаа, Морин, Цакир... гуудай харгыгаар) ябаха... бэрхэтэй болошоо: яама ялх... һүбэ олон, шабар шабха д...

Машинын жолоошод харг... жуу талые барижа ябаһаар... хозуудай сабшалан гэш... Харгын мууһаа Санага нютэ... дог автобус Енгорбой хүрөө... жа ерэнэ.

Аймагай харгын таһагые ... Д. И. Викулин харгы заһаб... гэжэ оролдоногүй. Хаана ... харгы байнаб, хаана заһаб... хүүргэ шэнэлхэ, элһэ адхаха ... тэйб гэжэ һонирходоггүй, ... угаад лэ гэртээ хэбтэжэ ... Тэрээнһээ гадна Д. И. В... үшөө ондоо тушаал даажа, ... ругай салин абана.

Ажал хэрэгээ мартаһан ... Викулинда хэмжээ абахаа... Харгы зам саг соогоо заһаб... дажа, ямаршье машинанууд... тэй газартаа ошожо байдаг... лэ.

Т. Лубса...

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Эмхидхэлэй хүдэлмэр... муу дээрэһээ"

Иимэ гаршагтайгаар мана... тын июлиин 15-най номерто ... логдоһон бэшэг соо Кударын ... гай Үлзытын сомоной Совед... сэдкомой хангалтагүйгөөр х... рилдэг тухайда хэлэгдэһэн ...

Статья соо дурсагдаһан ба... нууд шалгалтаар тодорбо... асуудал Ленинэй нэрэмжэтэ... зой партийна комитедэй ... 26-най заседани дээрэ зүбш... сэгдэжэ, тодорхой хэмжээ... хараалагдаа гэжэ Кударын ... соведэй гүйсэдкомой ... шын орлогшо нүхэр Раднае... редакцида мэдээсэбэ.

1609 Хальмаг арадай жаргал 1959
ХАНИ БАРИСААНҺАА ҮНДЭҺЭТЭЙ

Россин гүрэнтэй Хальмаг ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 350 жэлэй ойдо зорюулан, хальмаг уран зохёолшодой зохёолнууд толилогдобо

☆ ☆

Бем ДЖИМБИНОВ

Ленинэй партитай нэгэн амитай

Алдар ехэтэ хубисхалай
Наша туһань мандана.
Аба Ленинэй һургаалаар
Наша гушанарынь жаргана.

Зэргэнай лабтай диилэхэл,
Хүсэ зоригнай илахал.
Хүн түрэлтэн хамтадаа
Коммунизмын үүдые татахал.

Эрхим багша Ленимнай
Эрид шангаар зааһан юм.
Хабэг жаргал эдлэхэ
Мүнхэ мүнхэ замымнай.

Түрэл Ленимнай нүгшөөгүй
Зүрхэтэ хэрэгынь үхөөгүй —
Тэрэнэй амин, зүрхэниинь
Түрүү партиин хэрэгтэнь.

Коммунис партиин хүсэниинь
Мүнөө сагаймнай эхиндэ.
Мүнхэ Ленинэй алдарынь
Манай партиин зүрхэндэ.

Багша Ленинэй эмхидхэһэн
Баатар партимнай алдартай.
Баран зомнай тэрээнтэй
Бата нэгэн амитай!

Хальмаг хэлэнһээ
Ц. Жимбиев оршуулба.

Аксен СУСЕЕВ

ОРДЕН

Нарата һайхан мүнөөдэр
Намда хэзээш мартагдахагүй!
Аба түрэл оромни
Ажалым сэгнэн шагнаба:
«Хүндэлэлэй тэмдэг» орден
Хүдэр гартам барюулба.
Доһолоң байһан сэдьхэлһээ
Дуундаа, шүлэгтөө захирнам:
Шадал хүсөө дабхарлан,
Шангаар, гоёор ханхинагты!
Алдарта баатар
арадтаяа хамта
Алхалан дабшагты,
арюун замаар!
Эхэ ороноо,
эрэлхэг арадаа,
Мандаһан жаргалаа
магтан дуулагты!
Түрэл Коммунис партимнай
Түрэһэн эхэдэл энхэрэн
Дэгжээгээ хүбүүгээ-намайгаа,
Дээдэ жаргал эдлүүлээ.
Аха дүү арадуудай
Арюун бүлэ соо байдаг
Хальмаг хүнүүд
халима баяраа
хандуулжа байдаг
Совет орондоо,
солото Россидаа.
Намтай хамта баясыш,
Найдамтай минии уншагша,
Сэдьхэл сооһоом түрэһэн,
Сэсэг шэнгеэр һалбарһаи
Дуунуудыем намтаяа
Дуулалсыш даа, хамтадаа!
Ш. Нимбуев оршуулба.

Хасыр СЯН-БЕЛЬГИН

Тала минии!

Мүнхын хэбтээшэ талын сээжэ
Мэрэлгээн долгёороо зэлэ татаал..
Дала даля элеэ дэлгээжэ,
Арюухан шарайһаань һалажа
ядаал.
Шүрүүд доро тэниин, дуулан,
Шунаһан мананай үнэрөөр
ханхалаал.
Бобонууд мэтэ бүхэнгөө һанжуулан
Дорюун зантай тэмээд алхалаал.
Казаар моритой хүнэй аялга
Һаанашьеб холо ханхинан зэдэлээ.
Каршагай далайһаа уйдхар балган
Хурһан хоолойнь зүрхыем эзэлээ.
Эшэгы гэрэй дээбэри доро
Ханилһэн ажабайдални тэндээ
үлөө,—
Хуурай аялга, хура бороо
Хүдам жабарай амтан бэлэй.
Тала минии!
Танинагүйб хараад,
Талаан золто үльгэрэй дээжээр
Шэнэ үүрэйш туяан задараад,
Шэнхинээл ажалша
арадайм сээжээр.
Тии үнгэрһэн барга саг
Угы болон хэтэдээ һалаал.
Мүнөө харин набшаяа сасан,
Мүнхэ ногоон модод һалбараал.
Торгон нэмэргэ хэдэрһэн шэнги
Толотон,
таламни, урдам хэбтэнэш.
Хоншуу һайхан ая ганга
Хонгёо наһанайм
хүгжэм дэлгэнэ.
Шүүдэр наранай туяа тодон,
Шүрэ һубаһаа мэлмэрүүлэн
наадана.
...Түхөөнэл туяагаа шэнэ одон!
Түмэр хүлэгүүд хүнхинэн заадана.
Түмэн олон — үүлэд мэтэ —
Түрүү колхозой хонид исална.
Баярта нюдөөр хайшааш гэтэ —
Бардам дорюун ажал бусална.
Халуун сээжэеэ дахин уудалан,
Хамаг дуугаа шамда эльгээнэб.
Хальмаг талым энхэ садхалан
Халюун шарай-урдаш һүгэдэнэб:
Шэнэ үдэрэй мүнхэ наран
Сэдьхэлэйм аялгые гэрэлтүүлэн
гараал.
Одоо тиимэһээнь —
дуунуудни баран
Омог соло алдарыешни
магтаал!
А. Жамбалдоржиев оршуулба.

А. БАЛАКАЕВ

ЛЕНИН

Эхэһээ түрөөд, хэлэндэ ороод,
Эхилжэ түрүүн хэлэһэн үгэмни —
Ленин.
Һургуулида ороод, үзэгтэ һураад,
Һиилэжэ түрүүн гаргаһан үгэмни —
Ленин.
Үүдыем урдам үргэнөөр нээһэн,
Үнэтэ жаргалым үнэр болгоһон —
Ленин.
Гэрэлтэ һайхан гэртэ оруулһан,
Гэрээр дүүрэн баяр асарһан —
Ленин.
Жаргалдаа зохёоһон эрхим дууем
Жабхалан орон соо зэдэлгэн
тарааһан —
Ленин.
Хальмаг хэлэнһээ
Г. Чимитов оршуулба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хальмагай бүлэг уран зохёолшод (зүүн гарһаа) Морхаджи Нармаев, Бося Сангаджиева, Бем Джимбинов, Тимофей Бембеев гэгшэд һууна. Санжара Байдыев, Андрей Джимбиев, Эльда Кектеев, Никита Санджиев, Басанг Дорджиев, Бадма Эрдниев, Аксен Сусеев, Лиджи Инджиев гэгшэд байна.
И. Ашихминай фото.

Морхаджи НАРМАЕВ

Алишье хэлэн дээр хэншье хэлэг...

Амгалан ажал, хани барисаан
гээд,
Алишье хэлэн дээр хэншье хэлэг.
Удаан зогсохогүйб нюдөө
бэлтылгээд.
Удхыень ойлгохо угаа бэлэн.
Хуби заяагаа арадтаяа холбоһон,
Хамагые дабадаг хүнүүдэй
нэгэнби.
Намтай мүнөөдэр аха дүү болоһон
Нүхэрэйнгөө түлөө баатаршалхаар
бэлэнби.
Захагүй үргэн, хүсэ шадал
түгэлдэр
Замбуулинда мэдээжэ ороноо
магтаһан
Ород шүлэгэй мүр бүхэндэ
Омог арадайнь зориг багтаһан.
Эхэ орондоо дуратайбди хэтэдээ
Эрмэлзэл, хүсэлөө зорюулаабди
тэрээндэ.
Хүн болохоһоомнай тэрэш үнэндөө
Хоёрдохи эхэмнай болоо юм
бидэндэ.
Халуун барисаата бүлэнэрэй
үхибүүд
Хэдыдэш үгэеэ ойлголсодог
хоорондоо.
Кавказай орьёл хадануүд дээгүүр
Хэнэй хоолой шэнхинэнэб хододоо?
Хүндэтэ нүхэрни, Кулиев Кайсын
ши,
Хальмаг ханияа дурдаад лэ, хай
даа,
Уяруулма хурса мүрнүүдые
зохёогоолши
Ууланууд инаглал, хабар
тухайдаа...
Домогто Волгын саада эрьеһээ
Дуунай аялга тарана зэдэлһээр.
Эхэ орондоо үнэн дураар
бусаланги,
Эршэ зоригоороо долгиндол
мушхаранги.
Муса Джалилиие ойлгохоб
зүрхөөрөө.
Шуһаараа нүхэсэлөө бэхижүүлээ
һэмди.
Дүшэн нэгэдэхидэ бидэнэр
бүгэдөөрөө
Дайнай дүлэн соо шэрээгдээ һэмди.
Солдадай хэлээшэнь ойлгосотой
бүгэдэндэ
Шагнагты Джалилиие бүхы хүн
түрэлтэн.
Уряалынь һайхан, үнэнэй гэрэлдэл.
Урагшаа дуудана—хүсэһэндөө
хүрэхэлтэ!
Танние ойлгоноб аха дүү эстонтон,
Татар, киргиз ба бусад яһатан.
Сэхыень хэлэхэдэ, мэдэхэгүйб
хэлытнай.
Сэдьхэлээ сэлибэлтнай, ойлгохоб
хэлэһытнай.
Таанаршье ойлгохот хэлээ һаам
мэндээ
Таанадай мэдэхэгүй хальмаг
хэлэн дээр,
Ойлгохот дуунуудайм хонгоёо
аялгые,
Огсом шүлэгэйм удха, бодолые.
А. Бадаев оршулба.

Эльда КЕКТЕЕВ

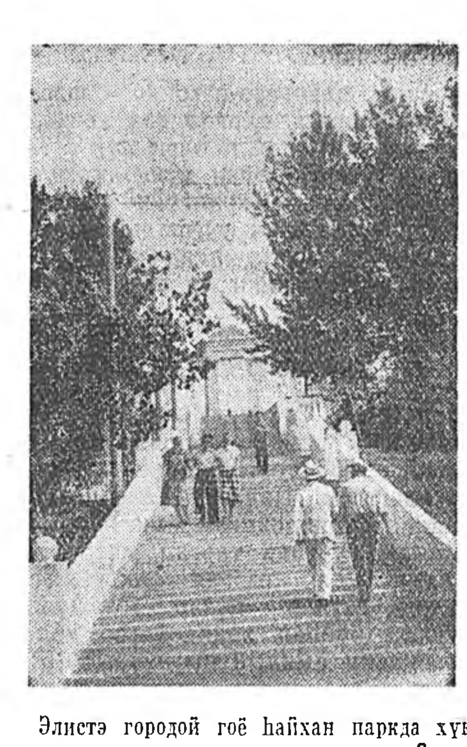
Эжэл мүрэнэй тохой

Эжэл агуу мүрэмни
Эрьеэрээ дүүрэн урдана.
Элдин хонгор долгёороо
Элдэб онгосо бүүбэйлнэ.
Энэ һайхан газарта
Эртын хонгор наранаар
Эжэл нүхэрөө золгожо,
Эльгэ зүрхөө уяраабаб.
Эжэл мүрэнэйнгөө тохойе
Энхэрэн байжа харабабди.
Аглаг һайхан агаараар
Амтархан байжа амилбабди.
Али үнгэрһэн сагаа,
Алтан намар, үбэлые,
Аюулта дайе дурсабабди.
Амидаралта хабарнай
Аялга дуугаар шэнхинээд,
Амгалан байдал түгөөнэ,
Амаржа зүрхөө хананабди.
Хэтымнай жаргалта байдал
Хэмгүй уряар харагдаа.
Хальмаг оромни эндэһээ
Хабтайжа бүхыдөө үзэгдөө.
Хүхэ мантан огторгой
Хэды гүнзэгы гээшэб даа,
Хүнгэн далита һэбшээхэн
Хэды урихан гээшэб даа!
Хада хабсагай саагуур
Ханатан, бүхэнтэн харагдана.
Харсага даляа хумин,
Хайшаашьеб даа дүүлинэ.
Боро шандаган гэнтэ
Боролжо соогуур бүмбэргөө.
Бушуу солбон сайгак
Буудаһан годлидол шуумайгаа.
Буура тэмээн талада
Бүхэнгөө таргалуулан хэбтэнэ.
Адуун һүрэг тоогүй
Аким хүнды руу адхарна.
Аажам бэлшээри дээрэ
Амарна үнеэд һэрюундэ.
Амтатай һүнэй үнэр
Анхилна энэ багта.
Арбин талын жаргалай
Арюун булаг дэбэрнэ.
Анханда би эндэ
Ажабайдалаа эхилээ һэм...
Арад зонойм баярай
Агуу орьёлоон соогуур
Харин мүнөө баяртай
Харижа нютагаа ябанаб.
Харгыдам арадайм хүгжэм
Ханхинана хододоо.
Эхэ нютагайм шубууд
Энхэрэн намаяа угтана.
Эжэл мүрэнэй долгин
Эбхэрэн гоёор наадана.
Олон хоногоор түхеэрэн
Онгосодо һуугаалби.
Түрэл нютаг тээшээ
Тамаржа энэ ябаналби.
Аба һайхан оронһоо
Аяар холо байгааш һаа,
Хонгор сэдьхэл зүрхөөрөө
Хододоо дүтэ бэлэйлби.
Дотор зүрхөө амаруулаад,
Дуугаа дуулахам мүнхэл даа.
Эжэл мүрэнэйм эрьенүүд
Эгүүридэ намда дүтэл даа.
Г. Чимитов оршуулба.

Бося САНГАДЖИЕВА

Басаганай мэдэрэл

Жэгтэй һонин ушарал тохёолдоо!
Зүрхэм халуун дураар тэршэлшоо.
Сэдьхэлыем буляаһаар инаглал
ерээ,
Сэхыень хэлэхэдэ, гайханам ехээр.
Хуби заяанайм жаргал гээшэ гү?
Хараһаар барагхан гэжэ бараглааб.
Харахан шарайтай байһаниинь
мэдээжэл,
Халуунхан зүрхыем хоморгондоо
абаал.
Талын тэгшэ харгыда гараад,
Танил гансая бэдэрэн тэбдэнэм.
Хаанаһаашье танинаб инагаа
хараад,
Хододоо һанаамни тэрээндээ
эрмэлзэнэ.
Хажуудам ерэхэдэнь, үгэнүүдээ
гээнэм
Хөөрэхэдэнь инаг дуран тухай,
Харюу олонгүй, миин лэ энеэнэм,
Хасарни халуу бусалан улайна.
Хахасалгын һэлмэ зүрхыем эсхэнэ,
Харанхы болоходо, һанаагаа
алданам.
Жэгтэй гээшэнь—хүбүүндэ
энхэрнэм,
Зүрхэм дуранай халуунда
гандана.
В. Петонов оршуулба.

Элистэ городой гоё һайхан паркда хүн зон олоороо ерэжэ сэнгэдэг юм. Зураг дээрэ: «Хани барисаан» гэжэ паркын үүдэн.
Е. Шараповай фото.

Тимофей БЕМБЕЕВ

БАДМА СЭСЭГ

☆

(РАССКАЗ)

☆ ☆

Иимэ нэгэ хөөрөөе тушаан боложо шагнаа зол намда тудаа һэн...

Тиихэдэ би Аралай далайгаар хүн зөөдөг тээгээд тамардаг «Киров» гэжэ томохон теплоходоор Узбекистанһаа Казахстан зорижо, тамаран ябаа бэлэйб.

Далайн нюрган дээгүүр бүмбэлзэн ябаһан теплоходой пассажирнууд бэсэ һамаагүйлан номнье уншана, нэгэ заримаинь радиогоор зэдэлһэн хүгжэмэй аялга таашаан шагнана, нүгөө заримашиинь шатариг болон суглараад, шог энеэдэтэй хөөрөө дэлгэнэ.

Энэ үедэ эреэн нижама үмдэһэн, таһаг тойрон наһанай аад, хүнгэн гэшхэлтэй нэгэ хүн намда дүтэлжэ, шатар наадахые дурадхаба. Бишье удаан шэбшэнгүй зүбшөөлөө үгэбэб. Тэрэм эрхэбэшэ палуба дээрэ наадаха һэмди гэбэ. Уиар гээб гэхэдэ, «үбгэжөөлни» (шэнэ танилаа би тиигэжэ досоогоо нэрлээ һэм) тэндэ нэн аятай зохидхон газар олоһон байшоо. Тиигээд палуба дээрэ гарабабди.

Бии бэлэхэнээр шуужэ эхилбэб. Һүүлдэрнь далай тэнгэри хоёрой хоорондо наранай туяанай задаран наадахыень һайшаан, палубын хана түшөөд хаража байбабди.

«Сагаан далитай сахалнинууд ниидэнэ»... гэһэн дууе би амар соогоо аалиханаар тааржа эхилбэб.

«Үбгэжөөл» дууемни дэмжэн, аялгыень абажаан, хамар дороо гүнгэнэнэ. Тиигэжэ хүүтарлаа тэрэм гэнтэ гайхалтай түргөөр шарайгаа хубилган, түрүүшээр нэгэ харахан, һүүлээрнь нүгөөдэ соогуураа хүшэб бэдэршэбэ. Теэд оложо ядаһан шэнгээтай, каюта уруугаа бушуухан гүйшэбэ. Уданшьегүй гартаа бишыхан блокнот баринхай:

— «Далайн тамаралга» гэжэ шатарын шог бодолго. Зай бодоод туршагты,—гээд, алдаһан партинуудаа тэхэрюулхэеэ байһан юумэ шэнги бардамаар дуугараадхиба.

Эгээл энэ үедэ тэрээхэн блокнодойнь забһарһаа хаташаһаншье һаа, шара улаахан үнгэеэ гээгээгүй сэсэгэй дэльбэ далбалзан унаба.

— Юун сэсэг гээшэб! Хаана ургадаг юм?—гэжэ һонирхон, нүхэрэйнгөө урдаһаа хараад байбаб.

«Үбгэжөөлни» гансата абяагүй болошоо. Би харюу хүлеэбэб. Агшан зуура ганса би бэшэ, харин намайе тойроод байгша байгаали, бүлеэн уһата далай баһал харюу хүлеэн байна гэжэ һанагдаба. Тэнгэриин тула алтаруулан, долгин дээгүүр мүнгэн сагаан үнгэ түхөөн сасаад, нараншье арюунда орожо эхилнэ.

Тиихэдэнь каюта уруугаа орохомнай бэшэ гү гэжэ «үбгэжөөлдөө» дурадхахын тэндэ, тэрэм намдуугаар хөөрэжэ эхилбэ:

— Энээхэн сэсэг Бадма гэжэ нэрэтэй юм. Волга мүрэнэй адагай уһан сооһоо мүндэлэн гаража, зөөлэхэн дэльбэнүүдээ уһанай нюруу хонхо болгон дэлгэдэг. Иимэ сэсэгүүд ондоо тээ хаанашье ургадаггүй,—гээд, тугаарай унаһан сэсэгээ альган дээрээ дэлгэжэ, ямбалан эльбэнэ. —Минии энэ блокнот соо мартагдашагүй душэн хоёр ондо ороһон сэсэг юм. Нэгэ отрядта сугтаа дайлалдаһан хани нүхэрэйнгөө дурасхаал болгон мүнөө хүрэтэр хадагалжа ябадагби. Тэрэ нүхэрни баһа Бадма гэжэ нэрэтэй һэн.

Үбгэжөөл тамхяа ехээр һорожо, сайбар шара үнгэтэй утаа агаарта үлеэн, тэрэнэйнгээ зээрэмхэй боложо дэгдэхые адаглан, түр зуура абяагүй һууба. Ороһон наранай һүүлшын туяатай тэнгэриһээ далай руу адхаржа байһан зүг тээшэ эрьелдээд:

— Тиихэдэ тон иимэ һамдуухан һүни байгаа һэн. Тала дайда тэрэ далай шэнги жэгдэхэн, арюухан байгаа бэлэй. Хэдэн зуугаад модон соо, нэгэшье шугы бургааһагүй зайдан Хальмагай талада дайсаниие добтолон бута сохихо бэлэншье хэрэг бэшэ байгаа. Гэхэ зуура дайсанай һанаандаашье оруулаагүй газарта гэнтэ бии болоод, эрид шангаар добтолдог зантай манай отряд ехэнхидээ амжалта туйладаг бэлэй.

Отрядта орохынгоо урда тээ Бадма журналист ябаа юм. Намайе партизан отрядта эльгээгты гэжэ ходол гуйдаг байһан гэхэ. Тиигэбэшье нэгэл муутай бэлэй: зүүн гарынь хургагүй, баруунһаа нэгэ бага богонихон юм һэн. Теэд Бадма мүхөөгөө үгтэнгүй, «гараараа бэшэ, толгойгоороо, ухаагаараа дайлалдадаг байгаа» бшуу. Тиимэһээ тэрэниие манай отрядта эльгээгээ. Үндэр бэстэй, соморсоор хубсаланхай, гартаа Николай Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэжэ роман ходо баринхай ябадаг тэрэ комиссар удангүй партизануудай дунда хүндэтэй, нүлөөтэй болоо һэн.

—Тэрээнтэй ябахадаа, уһан сооһоошье хуурайгаар гарахаш,—гэжэ партизанууд омогорхон хэлсэгшэ бэлэй.

...Бадма нэгэтэ зунай сэлгеэхэн һүни ээлжээтэ даабари дүүргэхэеэ бүлэг партизануудые дахуулан гараба. Тон нарииаар харууһалагдажа байгаа шоссе харгын часовойе усадхаад, дээрэнь минэ табиха түсэбтэй байгаа. Тэрэ харгыгаар дайсанай шухала ашаа тээһэн машинанууд үдэршье, һүнишье таһалгаряагүй һүндэлдэг бэлэй. Гэбэшье тэдэнэрэй хэрэгээ дүүргээд, гэдэргээ бусаха үедэнь гэнтэ дайсанай хүршэ постһоо хэдэн ракетэ огторгой өөдэ яларан дэгдэшоо.

...Үсэд шанга тулалдаан эхилээд, эрэлхэг зоригтой үсөөхэн партизанууд дайсанай аадар шэнги һомон доро сухарихаа баатай болоо һэн.

— Патроноо гамнагты! Бултадаа сухаригты,—гэжэ Бадма захирба. Эгээл энэ үедэ хажуудань дайсанай гранат улаа бутаран тэһэршоо.

...Мэдээ орожо, мэнэршэһэн хүндэ тархяа үргөөд харан гэхэдээ, хооһон сарай соо хэбтэбэ. Бодохо гэхэдэнь, хамаг үе мүсэнь хүлеэтэй шэнги байба. Тулалдаанай яажа дүүрэһые, хайшан гээд энэ сарай соо ороһоноо, бусад нүхэдэйнгөө хаана ые мэдэхэгүй байһандаа досоонь бурьшье хүндэ болобо. Дараансын забһараар бултайһан хүхэ тэнгэриин таһархайе харажархихадаа, нэгэ бага зориг ороо. «Дайсанайл һабарта ороо хаб»,—гэһэн бодол гэнтэ досоонь түрэжэ, дахинаа буйгаалаад хэбтэшэбэ. Теэд партизануудай комиссар Бадма иигээд юушье хэнгүй хосорхо эрхэтэй аал,- халагламаар лэ байна даа гэхэ мэтын элдэб бодолнууд тархи соонь хөөрсэгэнэбэ.

«Ямар балтаһанай Корчагин гээшэбиб. Юу хээбиб? Минэ табяабди, хэдэн фашистые буудаа гэлэйбди—ээлтэйл байна даа! Иимэ бодолнуудһаа хорониинь бусалан, бэень һалаганахадал гэбэ.

«Даабари дүүргэхэеэ ошоходоо богони, зүүн гарайнгаа хамшы соо нөөсэ пистолет хээ һэмнайб»,—гэжэ гэнтэ һанажархёод, баруун гараараа тэмтэрэн мэншэлбэ. Байһыень мэдэхэдээ, досоонь гансата наран гарахадал гэнэ. Долоон һомон бии. Зургаан фашистнар, долоодохинь...

Удангүй сарайнь газаа сабхиин хүндэ алхаса, хари хэлэн дээрэ уншарагтайгаар дуугаралсахань дуулдаад, суургын сүй абяатайгаар хана сохин унаба хэбэртэй. Хара хубсаһатай эсэсовецүүд орожо ерэбэ. Үндэр аад, хоршогор шарайтай, бүргэдэй хамартал ута хамартай офицер хамагай түрүүн зогсоод, бүлинтэжэ хабдашаһан нюдөөр Бадмые шэртэн байгаа. Энэ бүгэдые мэнэрһэн ухаан соогоо Бадма элеэр хадуун абажа хэбтэбэ Мүнөөхи офицер алсайн һагад урдань зогсоод, илагшын зангаар бардамалхан:

— Большевик, бодо!—гэжэ муушаг ород хэлээр гонгинобо.

— Большевигшье бодохол байха, харин ши яагшаабши,—гэжэ шүдөө зуун дуугархатаяа хамта, Бадма эсэсэй офицерэй тархи уруу буудажархиба. Тэрэнь мэшээгтэй ороо!һон шэнгеэр хүмэришоо. Хойноһоонь дахаад ябагшад бултадаа Бадмада аһашаба. Комиссар үшөө нэгэ эсэсовецые «бурханайнь орондо» бусааба.

Гурбадахинь буугайнгаа хурзээр Бадмын баруун гарые мэдээ алдатарнь сохижо үрдөө. Барандаа комиссар тээшэ автомадайнгаа хүйтэн амануудые залан, буудахын захиралта хүлеэн зогсобод.

— Хэн гээшэбши, хаанаһаабши? Хэлээ һааш, шамдашье, намдашье дээрэ байха. Ши буддын шажантанай нэгэн хаш, бидэ тиимэ мүргэлтэй зониие хүндэлдэгбди,—гээд тэрэ офицер арзайба.

— Хэдэн үгэ хэлэхэдэмнишье болохол даа. Коммунист хүн би, таанадта үдэр һүнигүй амар заяа үгэдэггүй тэрэ партизан отрядай комиссар гээшэб. Ондоо бэшэ юушье хэлэхэгүйб,—гэжэ Бадма даруугаар дуугарба.

— Хэды партизануудбта?

— Хоёр зуун миллион.

Энээнһээ бэшэ юушье дайсад дуулаагүй һэн. Эрэлхэг зоригто комиссарые тэдэнэр хэды шэпээн сохёо, нанишааб, хэды дахин аргадааб, тиигэбэшье һаань, Бадма уһа балгаһандал абяагүй зогсодог байба.

Эгээл һүүлдэ эсэсэй полковник худалаар миһаржа байжа Бадмые мушхэбэ. Тиихэдэншье комиссар үзэн ядалгыч галаар дайсанаа хайран, нюдөө сабшангүй сэхэ урдаһаань бүргэд шэнгеэр хараад зогсобо.

Һүүлэй һүүлдэ тэсэбэреэ бараһан немец:

— Юун гэжэ асуухыем шагнаба гүш? —гээд хашхарба.

— Шагнабалдеэ, яагааб?

— Муу юумэндэ хүртэхэеэ һанаагүй һаа, үтэр харюуса,—гээд бүри шангаар зандарба.

— Һайн юумэндэ хүртэхэб гэжэ һананашьегүйб.

— Дэмыл һананагүйш,—гээд полковник столойнгоо саанаһаа уухилан бодобо.

Тиихэдэнь Бадма гэнтэ минисгэй шэнгеэр тэрээндэ һүрэн бууажа, элүүр гараараа сээжэ [illegible]руунь ёбороод, гэдэһэн хударнь нэгэ удьхэлжэ үрдибэ.

Буугай дуун наяршоод, айхые мэдэдэггүй комиссарай зүрхэн сохилхоёо болёо бэлэй.

...—Бадма аяар тиихэдэ алуулаа. Теэд би мүнөөшье болотор тэрэнэй сэлмэг шарайе, энэ сэсэгтэл арюун сэдьхэлыень, «аймхай хүн алдар сологүйгөөр хоёр дахин алуулдаг, харин эрэлхэг зоригтой хүн нэгэл дахин баатарай ёһоор унадаг» гэжэ ходо дабтадаг үгэнүүдыень мартагшагүйб—гээд, «үбгэжөол» удаан абяагүй һууба... Бишье тэрэ холын сагай сүүрляанда абтан, мүн лэ сэдьхэлээ доһолгон, тэрээнтэй зэргэлээд зогсобоб.

— Тиимэл хүн һэн даа, манай Бадма. Тэрэнэй дурасхаалые һануулдаг нютагайнь энэ шара улаан дэльбэтэ сэсэгые би сээжэдээ хадагалан ябагшаб,—гээд үбгэжөөлни уяран байжа дуугарба.

Һара гаража, уһанай нюруусе мүнгэн хашарһаар нэмэрибэ. Далай тээһээ агаар бүришье һэрюунээр амисхаалжа, би шэшэрээд абабаб. «Үбгэжөөлни» эдэ бүгэдэндэ һанаагаа табингүй, залхуу аалин долгёо хульбэрүүлэн байһан далай дээгүүр аяар баруун хойто зүг уруу—Хальмагай талын мүнхэ ногоон эрье тээшэ шэртэн, удаан зогсоо һэн...

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ оршуулба.

Хэжэнгэ тосхондо номой шэнэ магазин баригдажа, һаяхан ашаглалгада оруулагдаба. **Зураг дээрэ:** шэнэ магазин соо хүнүүд ном худалдан абажа байна. **Н. Дамбаевай фото.**

Шэнэ номууд

Бурядай АССР-эй номой хэблэл энэ жэлэй август һарада хэдэ хэдэн шэнэ ном хэблэн гаргахань. «Монгол арадай республика социализм байгуулна» гэжэ Д. Улымжиевай бэшэһэн ном ород хэлэн дээрэ һаяхан хэблэгдэн гараба. Номой автор социалистическэ Монголой экономическа хүгжэлтые тодорхойгоор харуулна.

Н. Рыбкогой бэшэһэн «Звезды не меркнут» гэжэ повесть һарын дүүрэтэр гарахань. Пионернүүдэй Бүхэсоюзна слёдой 1931 ондо болоходо ород, бурят хүбүүдэй танилсажа, хани халуун харилсаатай болоһон тухай повесть дотор хэлэгдэнэ. Энэ номдо Надежда Константиновна Крупскаягай образ харуулагданхай.

«Түрэл нютагһаа холо» гэһэн Ч. Цыдендамбаевай хоёрдохи роман гурбан мянган тиражтайгаар хэблэгдэн гарахань. Залуухан бурят хүбүүн Доржо Банзаровай холын Казанска университет ошожо, ородой, баруун Европын түрүү наукатай танилсаад, бурядай элитэ ехэ эрдэмтэн болоһон тухай ном дотор хэлэгдэһэн байна.

Д. Батоцыренова.

Орденто заводой культурын газарнуудаар

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэдэй сүлөөтэй сагаа культурнаар, хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхын тула ПВЗ-дэхи культурын ордонгой, амаралтын паркын хүдэлмэрилэгшэд элдэб хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэнэ.

Һаяхан амаралтын үдэр хүдэлмэришэд городһоо гаража, бүхэли үдэрөө хүхюун сэнгэлигээр үнгэргөө. Тэрэ үдэр культурын ордонгой уран һайханай самодеятельностиин кружогойхидой хүсөөр концерт харуулагдаһан, хатар танца, элдэб зугаа наадан эмхидхэгдэһэн байна.

Һаяшаг паровозо-вагонно заводой амаралтын паркда ехэ вечер эмхидхэгдэжэ, тэндэ олон хүн суглараа. Вечертэ хэдэн хүн элидхэл, лекци уншажа, хулигаан аашагаргагшадай, архи уугшадай ажал хүдэлмэридэ ехээр һаад ушаруулдаг тухай тодорхойгоор хэлээ. «Гүрэнэй хуули сахилгада нийтын организацинуудай үүргэ тухай» Улан-Удын Железнодорожно районой прокурор нүхэр Шитовэй уншаһан лекцие хүнүүд һонирхон шагнаһан байна.

Гадна партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй удхашанар тухай, «Байгаалиин үзэгдэл», «Советскэ худалдаа наймаан», «һургуулиин наһанай, мүн һургуулида ороогүй үхибүүдые бүлэ соогоо хүмүүжүүлхэ тухай» лекцинүүд уншагдаһан байна.

Заводой амаралтын паркда эмхидхэгдээд, хоёрдохи һараа хүдэлжэ байһан пенсионернүүдэй клубта хүнүүд мүн олоороо суглардаг болоо. Эндэ һонирхолтой лекци, вечернүүд үнгэргэгдэхэһээ гадна документальна фильмнүүд гаргагдана.

Энэ һарын 29-дэ заводой хүдэлмэришэд Социалистическэ Ажалай Геройнуудтай уулзахань.

И. Будаев.

Шэгнүүрыень 8,5 килограммаар нэмээбэ

Борьёогой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Зэдэ) хонишон Д. Г. Доржиев 530 толгой эрье хони адуулдаг юм. Данзан Галсанович даадаг хонидойнгоо шэгнүүрые нэмээжэ, гүрэндэ тарган мяха тушаахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Мүнөө нүхэр Доржиев адуулжа байһан хонидойнгоо толгой бүриин амидын шэгнүүрые 51 килограмм болгожо, гүрэндэ тушааба. Иигэжэ хонидынь гурбан һарын туршада тус тустаа 8,5 килограммаар нэмэһэн болоно. Һаяхан Данзан Галсанович 780 толгой эрье хонидые шахан таргалуулхаар дахин тушаажа абаба.

— Эдэ тушаажа абаһан хонидоо һайн ногоондо таргалуулжа, амидынь шэгнүүрые 54 килограмм болгохоб,—гэжэ нүхэр Доржиев мэдүүлнэ.

Ц. Дугаржапов.

Айл бүхэн газетэ, журнал абана

Мухаршэбэрэй Хүсөөтэ нютагай ажалшад һүүлэй жэлнүүдтэ газетэ, журналнуудые олоор абадаг болонхой. Нютагай почтальон Дашима Цыдыпова үдэр бүри эндэхи ажалшадта 40 хэһэг «Байгалай толон» журнал, 70 хэһэг «Правда Бурятии», 50 хэһэг «Бурят үнэн», мүн аймагай газетэ уншагшадта тараадаг юм. Гадна центральна газетэ, журналнууд эндэхид олоор абана.

И. Владимиров.

Эб найрамдалай һур һүлдэ гулабхаанууд. **Б. Поповой фото.**

Хилын саанаһаа

Халхын-гол дээрэ Японой эзэмдэгшэдэй бута сохигдоһоор хорин жэл гүйсэбэ

УЛАН-БАТОР, августын 20. (ТАСС). Халхын-гол шадар Японой эзэмдэгшэдые Советскэ Союзай болон МНР-эй сэрэгүүдэй бута сохиһоор 20 жэлэй ойе Монгол Арадай Республикада үргэнөөр тэмдэглэнэ. Японой империалистнуудта эсэргүүсэн, Монгол арадай эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө болоһон байлдаанда шалгарһан Совет Армиин генералнууд болон офицернүүдые МНР-эй орденуудаар шагнаха тухай Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Указые «Үнэн» газетэ мүнөөдэр толилоо. Хамтадаа 100 хүн шагнагдаа. Тэдэнэй 15-ниинь эгээн дээдэ хайраар—Сүхэ-Баторай орденоор шагнагдаһан байна. Тэрэ үедэ болоһон байлдаан тухай, ахадүү арадуудай бата бэхи хани барисаан тухай олон статьянууд, очеркнууд, бусад материалнууд мүнөөдэр түбэй газетэнүүдтэ толилогдоо.

Японой империалистнуудые монгол-совет сэрэгүүдэй илаһан илалта манай ороной бэеэ даанхай байдалай илалта, монгол, совет арадуудай хани барисаанай илалта мүн болоно гэжэ «Түүхэтэ илалта» гэһэн түрүү бэшэг соогоо «Үнэн» газетэ тэмдэглэһэн байна. Арадай сэрэгүүдэй хэрэгүүдые эрхилхэ министр генерал-лейтенант Ж. Лхагвасурэн «Үнэн» газетэдэ статья толилоо. «Халхын-гол мүрэн шадар Японой эзэмдэгшэдые бута сохилго манай ороной бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэһээ гадна, дэлхэйе эзэмдэхые эрмэлзэжэ байһан фашистска бүлэглэлдэ түрүүшын сохилто болоһон байгаа» гэжэ тэрэ статья соогоо онсолон тэмдэглэһэн байна.

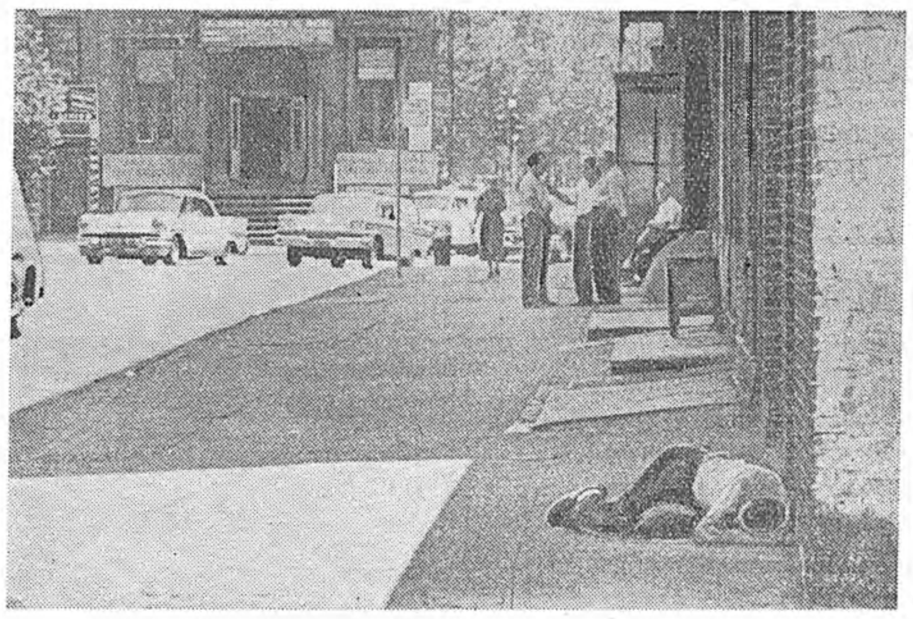
Арад зоной аша туһада

БУХАРЕСТ, августын 20. (ТАСС). Румыниин Арадай Республикада арадай-демократическа засагай тогтоһонһоо хойшонхи жэлнүүдтэ арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг промышленность ехээр хүгжөө. 1948 онһоо 1958 он хүрэтэр шэнэ фабрика, заводуудые барилгада, хуушануудые үргэдхэлгэдэ 5 үлүүтэй миллиард лей һомологдоһон байна. Энэ үе соо 100 промышленна предприяти баригдаһан, хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг 300 гаран предприяти һэльбэн шэнэдхэгдэһэн байна.

Урдань Румыни предприятинуудай түхеэрэлгэнүүд болон бусад хэрэгсэлнүүдые ондоо оронуудһаа худалдажа абадаг байһан юм. Мүнөө Румыниин машина бүтээлгын промышленность бүд нэхэлгын предприятинуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргадаг болонхой.

1938 онойхитой сасуулбал, нёдондо жэлдэ пумаажан болон торгон бүд нэхэлгэ хоёр шахуу дахин, нооһон бүд нэхэлгэ 2,2 дахин, гутал оёлго 5,5 дахин, трикотаж нэхэлгэ — 7,5 шахуу дахин, мяха абалга—1,3 дахин, сахар — 2 дахин нэмэһэн байна.

Советскэ Союзай ахадүүгэй туһаламжын ашаар арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг промышленность иимэ ехэ амжалта туйлаба гэжэ «Скынтейя» газетэ бэшэнэ.

Америкын Холбоото Штадууд. Нью-Йоркын үйлсэнүүдэй нэгэн. **ТАСС-эй фотохронико.**

ВНР-эй Конституциин арбан жэлэй ойе һайндэрлэлгэ

ДЬЕР, августын 20. (ТАСС). Венгриин Арадай Республикын Конституциин баталан абтаһаар 10 жэлэй ойе Венгриин арад мүнөөдэр тэмдэглээ. Дьер городто олон зоной хабаадалгатай ехэ митинг болоо. Энэ митингдэ городой 100 мянга шахуу ажалшад, областиин үйлэдбэриин кооперативуудай таряашад хабаадаһан байна.

ВНР-эй Президиумэй Түрүүлэгшэ Иштван Доби, ВСРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд Йене Фок, Бела Биску, ВСРП-гэй Центральна Комитедэй, ВНР-эй правительствын гэшүүд митингдэ ерэһэн байна.

Митингдэ ерэгшэдтэ хандан үгэ хэлэхэдээ, һүүлэй 10 жэлэй турша соо, хамагай түрүүндэ мүнөө жэлдэ, Венгриин арадай угаа ехэ амжалта туйлаһан тухай И. Доби тогтоһон байна.

Мүнөө жэл угаа ехэ амжалта туйлагдаа. Венгриин арадай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ехэ дэбжэлтэ боложо байна. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн нёдондонойхиһоо 9 процентээр нэмээ. Ороной хүдөө ажахыда ехэ хубилалта болоһон байна. Нёдондонойхидо орходоо һураггүй ехэ orooһо таряан ургуулан абтаа гэжэ Иштван Доби хэлээ.

Удаань нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, Янош Кадар үгэ хэлэһэн байна.

Манай ороной ажалшадай гартаа буу зэбсэг барин нэгэтэ бэшэ хамгаалһан хүдэлмэришэн-таряашанай засаг мүнөө тон бата бэхи болонхой. Юуб гэхэдэ арад, тэрэнэй хүтэлбэрилхы хүсэн—ВСРП тон ехэ бата нэгэдэлтэй болонхой. Засагнай яахадаа бата бэхиб гэхэдэ, тэрэниие бүхы ажалшан арад хамгаална. Советскэ Союз түрүүтэй социалистическэ лагериин арадуудтай венгер арадай ахадүүгэй холбоо барисаатай байһан ушар засагыемнай түгэлдэр хүсэтэй болгоно гэжэ Янош Кадар хэлээ.

Митингын дүүрэһэнэй һүүлээр городой талмайнууд болон үйлсэнүүдтэ Дьерэй хүн зоной, областиин ажалшадай зугаа нааданууд болоо.

Индиин парламентын заседани дээрэ Дж. Неругэй хэһэн мэдүүлгэ

ДЕЛИ, августын 20. (ТАСС). США-гэй президент Д. Эйзенхауэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев хоёрой айлшалалсахаа байһан тухай премьер-министр Джавахарлал Неругэй хэлэһэн үгые Индиин мэдээсэлэй бюро дамжуулһан байна. Керала штатдахи байдал тухай асуудалаар Индиин парламентын арадай палатын заседани дээрэ Неру үгэ хэлэһэн байгаа. Д. Эйзенхауэр Н. С. Хрущев хоёрой айлшалалсаха болоһон ушар уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулха гэһэн эрмэлзэлгэ болоно гээшэ гэжэ Неру онсолон тэмдэглээ. Иимэ айлшалалсалга хэгдэжэ болохо юм гэжэ жэлэй урда тээ ойндоошье оруулхань бэрхэтэй байһан юм гээд премьер-министр хэлээ.

Таанад энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха тухай бодожо үзэхэ ёһотойт. Ондоо зам байхагүй гэжэ Неру саашань хэлээ. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гэһэн һанал бодолой бүри ехээр мэдэрэгдэдэг боложо байһанда хананги байһанаа Неру элирхэйлэн мэдүүлээ.

Америкын сенаторай хэлэһэн үгэ

ВАШИНГТОН, августын 19. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудай талаар сенадай подкомиссиин түрүүлэгшэ Г. Кэмфри сенадай заседани дээрэ үгэ хэлээ. Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай Женевэдэхи хэлсээн дээрэ Америкын правительствын баримталдаг хараа бодолые тэрэ ехээр шүүмжэлһэн байна. Иимэ хараа бодол хэлсээе таһалдуулжа, яаралтайгаар зэбсэгжэлгые түргэдхэлгэдэ хүргэжэ болохо байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Холбоото Штадуудай правительствын баримталжа байһан хараа бодол хэлсээ хэлгые таһалдуулжа болохо гэжэ түбэгшээжэ байһан тухайгаа сенатор элирхэйлэн мэдүүлээ.

Буу зэбсэг бүтээлгын хойноһоо хиналта хэхэ тухай хэлсээ баталхые Америкын арад, бусад оронуудай арадууд хүлеэжэ байна гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Кэмфри иигэжэ мэдүүлээ: «Хэлсээ баталха хэрэгтэ таатай хараа бодол Холбоото Штадуудта үгы юм. Юуб гэхэдэ, атомна туршалга болюулха тухай шухала асуудалнуудаар правительствын гэшүүдэй дунда арсалдаан гарадаг».

Атомна энергиин талаар США-гэй комисси, оборонын министерство Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэридэ һаад ушаруулна гэжэ Кэмфри мэдүүлээ. Атомна энергиин талаар комисси, сэрэгэй министерство ядерна туршалга һэргээхые ехээр оролдодог дээрэпээ, туршалгануудые һэргээхэ тухай хэблэлэй бэшэһэн мэдээсэлнүүдые дэмжэдэг байха юм.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай хэлсээнэй дүүрэхын урда тээ Холбоото Штадууд ядерна зэбсэг туршалгые һэргээгээ һаа, бүхы оронуудай арадуудай зүгһөө шоо үзүүлхэ байна гэжэ сенатор хэлээ. Ядерна туршалгаһаа уламжалан хүн зондо хоротой хойшолонгуудай гарадаг байһанда Америкын арад ехээр һанаагаа зобоно гэжэ Кэмфри үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Женевэдэхи хэлсээн тухай тогтожо хэлэхэдээ, энэ зүблөөн зарим һайн үрэ дүн туйлаа гэжэ сенатор мэдүүлээ. Атомай хүсэнэй талаар комиссиин болон сэрэгэй министерствын баримталдаг хараа бодолһоо боложо, Америкын түлөөлэгшэд термоядерна зэбсэг туршалгын хойноһоо хиналта хэхэ асуудал шиидхэлгэдэ зорюута һаад ушаруулдаг байна.

Сэрэгэй гаргашада США мүнгэ ехээр һомолно

ВАШИНГТОН, августын 19. (ТАСС). 1959—1960 онуудта сэрэгэй гаргашада 40.945 миллион доллар һомолхо тухай США-гэй Конгрессэй һайшааһан хуулида президент Эйзенхауэр гараа табяа. Гадаадын гүрэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ программын ёһоор һомологдоһон мүнгэн, тэрэшэлэн атомай хүсэнэй талаар комиссиин гаргашада зорюулагдан һомологдоһон мүнгэн дурсагдаһан мүнгэ зөөридэ оруулагданагүй.

16 миллиард долларой сэрэгэй шэнэ захил абаха арга боломжо США-гэй сэрэгэй промышленностьда шэнэ хуули олгохо байна.

40,9 миллиард долларой 18.675 миллион долларынь Америкын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй гаргашада зорюулагдаха юм.

Гурбан гүрэнэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, августын 20. (ТАС Ядерна зэбсэг туршалгые болю асуудалаар гурбан гүрэнэй Же вэдэхи зүблөөнэй 126-дахи засе ни мүнөөдэр боложо, Холбо Штадуудай түлөөлэгшэ түрүү шээр һуугаа. Зүблөөнэй үзэмж табигдаһан документнүүдые шэн хэлсэлгэ заседани дээрэ үрг жэлүүлэгдэһэн байна.

Ядерна зэбсэг туршалгые болюулх

НЬЮ-ЙОРК, августын (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршал болюулха тухай асуудал ООН Генеральна Ассамблейн 14-д сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха хай Индиин правительство эри хэһэн байна. Нэгэдэмэл Һацан дай Организациин дэргэдэ Инди байдаг саг үргэлжын түлөөлэгш ООН-эй генеральна секретарьта рюулһан бэшэг соо нимэ гүйлта дэһэн байна.

Бэшэгтэ хабсаргагдаһан тайл рилгын тэмдэглэл соо нигэжэ заа на. Ядерна зэбсэгэй хүгжэлтэ, зэбсэгүүдые олоор бии болго ракетэнүүдые байгуулгаар туйл даһан амжалтанууд хүн түрэлтэ ехэ аюул тохёолдуулна.

Ядерна зэбсэгтэй оронуудай б олон болохоо байһантай дашар дуулан, Индиин правительств ехээр һанаагаа зобожо байһан хай тайлбарилгын тэмдэглэл элирхэйлэгдэһэн байна.

Ядерна туршалгануудые болю ха тухай ямаршье хэлсээе дүүрг аргатай гэжэ экспертнүүдэй дорхойлһон тухай тайлбарил тэмдэглэл соо хэлэгдэһэн бай Ядерна туршалгануудые болюул тушаа хэлсээ баталхын тулада ни зэбсэгтэй гүрэнүүдэй түлөөлэгш дэй зүблөөн 1958 оной октябр 31-дэ Женевэдэ нээгдээ һэн. зүблөөн «зарим амжалта туйла «Энэ асуудалаар абтажа боло ямаршье шиидхэбэринүүдтэ Нэ дэмэл Һацануудай Организац хабаадалсахые» Индиин правител ство хүсэнэ гэжэ тэмдэглэл соо лэгдэнэ.

Хэрбээ энэ асуудалаар Женев хэлсээнэй туйлагдаагүй һаа, асуудалые Генеральна Ассамбле сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ ту тай байха гэжэ Индиин правител ство тоолоно.

Баадхалга хэхэ гэһэн Америкын политика буру һүрэбэ

НЬЮ-ЙОРК, августын (ТАСС). Сант-Ягода (Чили) бо һон Америкын гүрэнүүдэй гадаад хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблө тэрэнэй баталан абаһан шиидхэ ринүүд дурсагдаһан зүблөөе эмх хэһэн Америкын дипломатиин раалһан түсэбүүдэй бэелүүлэгдэ шадаагүй байһые гэршэлэн руулна. Карибска далай ша «эб найрамдал хамгаалха», «уласхоорондын коммунизмын наашалгаһаа» Америкын оронууд «хамгаалха» тусхай орган байгу ха гэһэн түсэбһөө Холбоото Ш дуудай делегаци арсаха баатай лоһон байгаа. Кубын революци но правительствые, тэрэнэй ябу ганууды зүблөөн дээрэ шү жэлүүлхэ гэжэ Америкын деле цинн хэрзшье оролдолго гар һаань, энэнь бүтээгүй.

Холбоото Штадуудай дурагүй дэг байбашье, Латиин Америк оронуудай делегацинууд энэ з лөөн дээрэ экономическа асууд нуудта ехэ анхарал хандуул байна. Латиин Америкэдэ США-г бэелүүлдэг экономическа политик зарим делегацинууд буруушаа байна. Панамска канал тухай до ворые США сахинагүй гэжэ Па мын түлөөлэгшэ шүүмжэлэл х Каналые ашаглалгаһаа ородог аш олзын ехэнхи хубиие США аба гэжэ онсолон тэмдэглэхэ зуур Панамын түлөөлэгшэ нигэжэ дүүлээ: «Минии орон өөрынгөө хын түлөө саашадаашье тэмсэх

1954 ондо Гватемалада эсэр добтолго хэжэ байһандал адля Латиин Америкын оронуудта өөры гөө дура зоригые Холбоото Ш дууд мүнөө баадхажа шадахаа лёо гэжэ зүблөөн харуулба газетэнүүд бэшэһэн байна.

Америкын гүрэнүүдэй органи циин дэргэдэхи «эб найрам хамгаалха комитет» гэдэгые СШ гэй хархис этэгээдүүдэй хэрэгл хүсэлтэй байһые газетэнүүд нагүй. Зүблөөнэй шиидхэбэр ёһоор, Карибска далай шадар «шахардуу шанга байдалай» ш тагаание шэнжэлхыень энэ ко тедтэ даалгагдаһан байна.

Америкын дипломати энэ ко тедые хэрэглэхэ гэжэ оролдо

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н01123 Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. № 5038.